

רוקדים

המגזין לריקודי עם ומחול

יוני 1988 ■ המחיר 5 שקלים

הורה ירושלים

כרמיאל – מפסטיבל ועד בכלל

מערכת הירחון "רוקדים" גאה להציג בפניכם את צוות האנשים אשר יהיה אחראי על תכניו של הגליון, אופיו, והכיוון אליו הוא שואף. מדובר במיטב אנשי המקצוע העוסקים בריקודי עם, מחול, ופולקלור ישראליים, אשר עיצבו ומיסדו את כל הקשור בממלכת ריקודי העם והמחול בישראל.

אנשים אלה הסכימו, מתוך אהבת הנושא והכרת חשיבותו של כתב עת שיעסוק בעניין ריקודי העם והמחול בישראל, להטות שכם ולתרום מנסיונם, הידע הרב שלהם, ובעיקר רוחם, כדי לעזור בהוצאתו לאור של המגזין שבידכם.

כבר בגליון זה אתם יכולים לקרוא את מאמרו של ד"ר צבי פרידהבר על גורית קדמן, בשולי פסטיבל כרמיאל הקרוב. בגליונות הקרובים תוכלו להיות שותפים לדעותיהם ורעיונותיהם של שאר החברים. אנחנו מקווים שחותמם על אופיו של "רוקדים" יהיה בולט ככל האפשר.

תרצה הודס

ניהלה למעלה מ-35 שנה את המדור לריקודי עם ליד המרכז לתרבות ולחינוך של ההסתדרות. עלתה לארץ בשנת 1939 והצטרפה כחברה לקיבוץ השומר הצעיר, חצור. לימדה בקורסי ריקודי עם וסדנאות שונות למחול, שהיו בארץ בתקופה ההיא עוד בתחילת התהוותם. הדריכה ריקודי עם בצה"ל, תנועות נוער ועוד מקומות. במסגרת עבודתה בהסתדרות הוזמנה פעמים רבות לחו"ל, להביא את ריקודי העם לקהילות שונות ברחבי העולם. הדריכה סמינרים למחול ולריקודי עם במחנות קיץ בדרום אפריקה, בלגיה, שווייץ, איטליה, הולנד וספרד. הצטרפה לרשת בתי ספר "עמל", לתרום מנסיונה והידע הרב שלה לקידום הפעילות החברתית בבתי הספר.

תמר אליגור

ילידת נהלל, הדריכה דוקדים החל מהקורס הראשון לריקודי עם שנערך בארץ ב-1945. מאז ומעולם חילקה את זמנה בין מוזיקה לריקוד ושילבה בין השניים. הדריכה באולפנים להדרכת מדריכים. היתה יד ימינה, של גורית קדמן, אם ריקודי העם בישראל.

ירון מישר

בן קיבוץ שמיר, מנחה מדריך לריקודי עם ושנות ה-60, סיים אולפן למדריכים בקריית שמונה. בוגר המכון לחינוך גופני בסמינר הקיבוצים. מנהל מרכז ההקלטות לריקודי עם ומייסדו של "מידעם" עלון הרוקדים - היום ווקדים.

שרה שלף

סגנית מנהלת בית ספר בחטיבת בניינים, אליו כבר הכניסה את פרויקט "בית ספר ווקד". ווקדת בלהקת "ראשוניים". בשעות הפנאי עובדת עם תלמידים בהקדמות.

שלמה ממן

יליד טבריה. היה חבר בלהקת ענבל מנהל וכוריאוגרף של להקות מחול בית בארבור ת"א, טכניון ובית אבא חושי חיפה, הורה אשקלון, כרמל מנשה, סטודנטים ת"א, להקת המחול המרכזית של חיל האוויר, להקות מחול שדרות, מודיעים, צפת, הורה באר שבע. חבר המועצה הציבורית לתרבות ואמנות - המדור למחול. חבר הועדה לריקודי עם בוועה"פ של ההסתדרות. בעל משרד הפקות לאירועי מחול וזמר. מחבר ריקודי עם ומפיק תקליטים לריקודי עם.

ד"ר דן רונן

מנהל האגף לתרבות ואמנות של משרד החינוך והתרבות, יו"ר הנהלת האקדמיה לאמנות "בצלאל" בירושלים ומרצה באוניברסיטה העברית בירושלים. בתחום ריקודי העם הוא מאז ועורר. היה חבר בלהקת קרית חיים שהשתתפה בפסטיבל דליה 1951. הדיריך ריקודי עם בגדנ"ע, במכון לתלמידי חו"ל, בבית המדרש למורים, בחוות הנוער הציוני.

בין מפעליו הבולטים: אירגון מצעד ההצדעה הראשון לישראל בניו יורק, מיוזמי ומארגני "מפגשי הלהקות" בצמת, האירועים בקיסריה ובפארק אפק, וחינוך הזמר העברי בערד, חבר הנהלת פסטיבל כרמיאל 1988

יעקב לוי

יליד ירושלים, בן למשפחה תימנית שעלתה ארצה בתחילת המאה. הוא בוגר סמינר הקיבוצים אורנים, ואוני חיפה במגמת חינוך. עבד כמורה ומנהל בבית ספר באזור חיפה. מרכז את נושא "תנועה ומחול" במשרד החינוך באזור חיפה ובקריית ביאליק. מנחה ריקודי עם במרכז הקהילתי "בית כץ" בק. ביאליק, ובבית ההסתדרות בק. מוצקין. חבר מזכירות האירגון למדריכים בריקודי עם.

הלל מרקמן

מכהן זה כ-21 שנה כמנהל להקת הבלט הישראלית. ב-1967 הקים יחד עם ברטל ימפולסקי להקה זו, שהינה היחידה מסוגה בישראל. עושה רבות למען פיתוח וטיפוח התודעה לאומנות הבלט הקלאסי.

ברכה דודאי

ילידת רחובות. גנת. מדריכה לריקודי עם. במשך כ-10 שנים רכזה את אולפן המדריכים לריקודי עם בירושלים. היתה אחראית למחול בעיריית ירושלים. מייסדת ומנהלת אמנותית של להקת הורה אפרוחים ירושלים. פתחה במסורת מצעדי המחולות ברחובות ירושלים. כיום מנהלת המדור לריקודי עם בוועד הפועל של ההסתדרות הכללית.

יואב אשריאל

יליד קיבוץ רמת דוד, שבעמק יזרעאל. החל את דרכו בהדרכת קבוצות ווקדים בקיבוץ. בעת שרותו בנח"ל הדיריך את להקת המחול של החיל. לאחר השחרור ניהל חוגים, השתלמויות מדריכים והרקדות בכל רחבי הארץ. כוריאוגרפיות ללהקות מחול שהופיעו בארץ ובחו"ל. החל ביצירת ריקודים עם שחרורו מהצבא.

משה פנקס

מנחה ריקודי עם ועמים באוני חיפה. מקיים הרקדות אזוריות במועצה האזורית חוף הכרמל, מגידו, עמק הירדן, ומרתונים לריקודי עם. הפיק את פסטיבל המחולות באשקלון וקיסריה. מנהל להקת המחול טכניון אבא חושי בחיפה.

ד"ר צבי פרידהבר

מרצה בחטיבה לפולקלור של אוני חיפה, בנושא: "המחול בעדות ישראל ובישראל". עבודת הדוקטורט שלו, בנושא "המחול בעדות ישראל בארצות הים התיכון, מגיוש ספרד ועד לראשית המאה ה-20", הינה הראשונה בנושא חקר המחול ביהדות, ולא רק בישראל. מחברו של הספר "המחול בעם ישראל" ומייסדו ומנהלו הראשון של "ארכיון המחול היהודי", המכיל אלפי פריטים. עוסק כיום בין היתר ב"היעוד המחול בישראל". מפעל משותף לספריה למחול ולמשרד החינוך.

יונתן גבאי

חיפאי, יליד הארץ. יוצר ריקודים, כוריאוגרף, מנחה מדריך. מתעסק בעיקר באירגון מופעים גדולים. בין השאר הפסטיבל הבינלאומי למחול בחיפה.

רינה שרת

ילידת ירושלים. מורה למחול וכוריאוגרפיות. מיצירותיה: "נמרוד והכותנת", "הבא לי גורלי", "אגדה בתולדות", "אבות", "חלום ראשוני" (מאה שנה לביה"ס חביב) "לקראת כל". יצרה והפיקה את "חלון לעולם המחול", סדרת תכניות חינוכיות במחול המופצת בבתי ספר. כיום מנהלת המפעל לריקודי עדות ואמנויות אתניות המשותף להסתדרות הכללית, המרכז לתרבות ולחינוך ולמשרד החינוך והתרבות: האגף לאמנות ולתרבות והמרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח.

יונתן גבאי

ד"ר צבי פרידהבר

רינה שרת

ועדת מערכת

משה פנקס

יואב אשריאל

ד"ר דן רונן

תנצה הודס

ברכה דודאי

הלל מרקמן

יעקב לוי

שלמה ממן

שרה שלף

ירון מישר

תמר אליגור

ברוך אתה תי- ברוך

**האיש
בעל
ארבע
הפנים**

מאת: מירי קרימולובסקי

ברוך אגדתי שילב
במחולותיו את
המוטיבים העבריים
והיהודיים עם סיגנון
התקופה המודרנית.
אגדתי רקד ברעידת
כתפיים, נגיחות מצח,
רטט עפעפיים והלהט
הדק של כפות ידיו
והמכשפות. מי שראה
את אגדתי בפעם
הראשונה הופתע.
אלה היו ריקודים, לא
פוזות בעלמא.

"יפו הערבית"

מתבססים על צורה חיצונית בלבד. הם יותר רוחניים, ובתכנם קונספציות רגשיות פנימיות, שהוא מעלה ומבטא ע"י תנועות גופו המפור"ארי".***

* ג. מנור "המודרניזם במחול בארץ ישראל בשנות ה-20", "אגדתי, חלוץ המחול החדש בארץ ישראל", ספריית הפועלים, 1986.

** "המחול האומנותי היהודי של אגדתי", שנתון המחול לישראל, 1985.

*** ש.ש. * * * "אגדתי - ארבע פנים", תערוכה, בית ראובן, ת"א, תשמ"ה.

"רוקדים" המגזין לריקוד עם ומחול 7

מצחק בשיכול ברכיים, בדחיקת סנטר וזקן, ברטט עפעפיים ובמיוחד בלהטים הדקים של כפות ידיו האציי לות, החזקות והמכשפות".** כשם שביריקודו העממי הוא משלב אלמנטים זרים במוטיבים עבריים ומחפש חומר גלם גם בתרבות התימנית, הבוכרית והמזרחית בכלל, כך עשה גם ביצירתו האומנותית. כשחזר אגדתי ארצה באניה "רוסל" אן" בשנת 1919, יצר ריקוד נפלא על בסיס המחול התימני - "אקסטוזה תימנית". זה היה באלט עלילתי המבוסס על מעשיה עממית ששמע כנראה באחת מפגישותיו עם עולי תימן.

בהתבוננות עמוקה במחול של אגדתי אנו מבחינים היטב בסממנים של האופי היהודי, המוטיבים היהודים החסידיים, התימנים והאחרים. הללו הם לא רק תוספת למחול המודרני שלו, אלא הם מוצאים דרך המחול את הביטוי האינדיווידואלי והאקספרסיוניסטי היאה להם ביותר מצד יהדותם. לדוגמא: גם אמצעי הביטוי הם יהודיים יותר. הוא משתמש יותר בראשו, ידיו ורגליו, מאשר בתנועות הכוללות סיבובי גוף. על ידי כך גובר הרושם הרוחני יותר. אגדתי לא רקד מעולם מחול חסידי זה או אחר. הוא רקד אך ורק מחולות חסידיים משלו. גם את התלבושות בהן הוא עצמו ועשה זאת בקפידה רבה.***

דרכי ביטוי היו אקספרסיוניסטיים. אופי כזה נתן לו את החופש לאחוז

רוך אגדתי, הידוע לכולנו בריקוד שהוצמד לשמו - הורה אגדתי - היה אמן רב פנים ועסק בכמה תחומים: ריקוד, קולנוע, ציור ואירגון מסיבות ושמי חות, במסגרת השתייכותו לבוהמה התל-אביבית של טרום המדינה. בכתבה הראשונה בסידרה סיפרנו לכם על אגדתי כאיש פולקלור ועל הקשר שלו למחול העממי. הפעם נרחיב בנושא אגדתי והריקוד האמנורי תי.

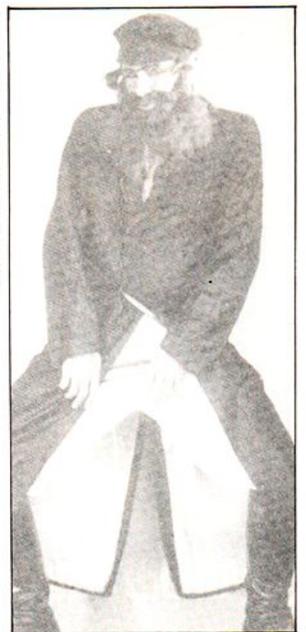
מחול הסולו היה צורה מקובלת מאוד בין יוצרי המחול המודרני האקספרסיוניסטי של שנות ה-20. אגדתי, שעסק במחול ופולקלור, נודע כרקדן סולו מיוחד במינו. כבר סופר (מידעם 5) כי בשנת 1914 נסע אגדתי לחופשה למשפחתו שברור סיה. הוא נשאר שם ללמוד בלט ומאוחר יותר התקבל ללהקת הבא-לט של התיאטרון העירוני באודיסה. בלהקה שימש בתפקיד סולן. כרקדן בלט יהודי, החליט אגדתי לחפש את מקורות הסיגנון של המחול היהודי הספציפי. הוא גיבש לעצמו סיגנון שגם היה נאמן לעמו וגם ביטא את רוח התקופה וסיגנונה האקספרסיוניסטי, שהיה כולו מברר סעל הקצנה, הבלטה והגזמה*.

בצילום שלפנינו אנו רואים את אגדתי בריקוד חסידי. כל גופו משמש באקסטוזה של הריקוד. המבקר האומנותי יעקב קופלביץ, מגדיר זאת כך: "על הטכניקה של הרגליים והבהונות הוא ויתר לגמרי. אגדתי רקד ברעידת כתפיים ובגניחות

"אומנות לוחמנית"

דמות חסידית מתוך "שלושה פלכרי"

"בית הספר הרוקד"?!"

עם יד על הלב - כשאתם שולחים את ילדיכם לביה"ס אתם בטוחים שבבית הספר הוא לומד מה פתאום רוקד? לא להבהל - לומד כל הזמן - ולעיתים רוקד.

במשרד החינוך, בחינוך הגופני, קיימת מחלקה, בראשות מר שלום חרמון, המרכזת את הוראת המחול בבתי-הספר. בתוך מחלקה זו פועל פרויקט "ביה"ס הרוקד" באחריות מר רפי הלפט.

מהו הרעיון מאחורי השם? הרעיון היה שבכל בית ספר, המשתלב בתוכנית, תקבל כל כיתה, או שכבת כיתות, שעה שבועית המעוגנת במערכת השעות, בה ילמדו ריקודים עם קיימת רשימת ריקודים וקלטות מוכנות (בי"ס רוקד א', ב' וכו').

זכיתי וחיבת הביניים בה אני עובדת, השתלבה בפרוייקט ("אחרון הבינוניים - ראשל"צ") נכון, שלא הצלחת, כאחראית על הנושא, לשלב את כל כיתות ביה"ס אבל שכבת כיתות ז' (וחלק מיח') נהנתה במשך השנה משעת ריקודים במערכת השעות. לא היה קל לגרום לילדים לרקוד. בעיקר הבנים שחששו מביקורת של החברה. בהדרגה השתלבו כולם. היום, כשאיתן בוכשטב, המדריך מגיע לביה"ס רצים אליו התלמידים לברך האם הם ברשימה. יותר מכך, המורות "עומדות בתור" כדי שכיתותיהן תשתלבה בעניין.

הצלחת הפרוייקט ניכרת בהפקות הפעילות, בהן מתקיימות הרקודות בחוץ. מס' הרוקדים הולך וגדל, המעגלים מתרחבים והילדים והמורים נהנים.

השנה יהיה שיואו של המפעל בכנס ארצי בכרמיאל, במסגרת הפסטיבל שיערך שם בסוף חודש יוני. במחלקה הוכנה רשימת חובה של 20 ריקודים ולה צורפה קלטת מתאימה. כ-60 בתי-ספר מרחבי הארץ נרשמו לפסטיבל. אנוני נהיה שם ואתם?

"עמק חורש" סוד ילחשו..."

השלם את החסר: המשותף לעורך דין, פיזיותרפיסטית, מנהלת חשבונות, מורה, איש אל-על וצבא-קבע הוא _____.

הצלחתם? קצת מסובך אבל אפשרי. מילת המפתח להקת "ראשוניים".

ממוצע גיל - ארבעים (בלי למנות שבתות וחגים)

צבע השיער (אם יש) נוטה לאפור. הכרס קצת בולטת, הכושר לא בשיא אבל המורל - ממריא.

כעשרים חברה (כאמור בשנות הארבעים)

אחת לשבוע מתאספים. בעשר בלילה, מעמל יום מתוערים ואת "נעמה" ו"בדרכים" מתרגלים. וכדי שתבינו במה מדובר -

ארבע שנים מתרגלים אותו דבר. אבל כמו שאמרתי - למי איכפת העיקר ה"יחידיו".

במשך הזמן גאות יחידה פיתחו וחברה מגובשת יצרו.

ערבי החזרות בהחלט מתישים (זוכרים - אנוני לא צעירים)

אבל נודה - אנוני גם מבליים או אם את צלילי "עמק חורש" סוד ילחשו" - אתם שומעים

ממרחקים (כבר ארבע שנים) זה אנוני - להקת "ראשוניים".

אגב - לא כולנו בני ארבעים כמובן שלא הנשים...

נ.ב. המען למעריצים - אצל השניים המובילים

אילנה שגב וטוביה טישלר - עירית ראשל"צ.

באתי, רקדתי, רשמתי...!

רום ה' 21.30 ב"ס "יפהינוף" ראשל"צ. חוג "ממשיכים" בהדרכת אלי רונן. אלי הוא יוצר ותיק ומרקיד פחות ותיק. האולם היה מלא מפה לפה וצלילי מוסיקה נשמעו ברקע.

קשה להגיד שהתנאים באולם אידיאליים לריקודים, וודאי לא בקיץ, אבל אלו הם, לצערי, התנאים במרבית האולמות.

הרוקדים לא נראו מוטרדים במיוחד ונהנו מעצם הריקוד.

אלי נוהג לשלב בהרקדה שירים ישנים וחדשים ופה ושם ריקודי עמים (הספיקו מוצארט).

כמובן שלא נעדרו ריקודי זוגות ולצלילי "אהבה פשוטה" ו"נעורי זהב"

הסתדרו הרוקדים כמו "תיבת נוח". האווירה היתה מאוד נעימה. אנשים רקדו בשניים ואפילו שלושה מעגלים וכמו כיתת תלמידים ממושגעת

למדו ריקוד חדש. אלי סבלני. מדגים מס' פעמים לכל כיוון ולכל דורש.

מתקן, מעיר ומשפץ פה ושם. מידי פעם נותן קולו בשיה, מנמיך את קול המוסיקה והרוקדים שרים בעצמם. בקיצור - חגיגה!

בשיחה, ספר אלי, שהחוג עדיין בשלבי התגבשות. לפניו, הדרך במקום פרי שחף, שנטש אותו לטובת נס'ציונה. אלי קבל את הרוקדים "בירושה". חלקם פרשו יחד עם פרי וחלקם נתנו מנדט

למרקיד החדש והצביעו ברגלים לטובתו של אלי. נוספו חדשים מחוגים אחרים ובמשך הזמן הלך החוג וגדל. איך אמרה אחת הרוקדות מחוג המתחילים: "יאללה, איזה כיף היה, כמה דרכו עלי היום..."

אלי משוכנע שהחוג עלה על דרך המלך וילך וישתפר. גם אני חושבת כך...

או להתראות. יום ה' "יפהינוף" ראשל"צ. 19.30 - מתחילים, 21.30 - ממשיכים.

200,000 רוקדים זה כח פרסום ב"רוקדים" אי אפשר לשכוח!!!

יוון פולקלור וריקודים

מאת: רפי דמר

עסק בהדרכת ריקודי עמים למעלה מ־20 שנה למד ריקוד אצל דבורה ברטנוב פּעמים רבות בארצות הבלקן בהן השתתף בקורסים וסמינרים לפולקלור. אוסף חומר רב הנוגע לפולקלור ריקודי העמים. מדריך את להקת "פולקלור אביב" של עיריית ת"א. כמו כן מקיים השתלמויות בריקודי עמים.

התרבות היוונית ספגה השפעה מאסיה הקטנה. ההקבלה באופי הריקוד והמוזיקה אף הוזכרה בכתבים עתיקים.

מקורות העם היוני שלפני הומרוס (מאה 10 לפנה"ס) קשים לעקובה, חלק מהארכאולוגיה מקורה במזרח וחלקה הינם דוריאנים צפוניים. אנשים אלה שנחתו ביוון התיישבו לאורך החופים ובעמקים ובידודם שימרו את תרבותם המקורית. קיימת שם תערובת גדולה של עבודת אלילים לכבודם רקדו בכל חג ויום אבל. ציורים ופסלים שאירו עדויות לריקודים פולחניים אלה, על כדים וכותרות. עם איחוד המדינות הפזורות ע"פ חצי האי, נכנסו ריקודים אלה גם לטרגדיות שהוצגו בתאטראות. תרבות זו לא פסקה ונשתמרה גם תחת הכיבוש הרומי הגותי והעותמני. השפעת הכיבוש ניכרה בעיקר על הערים. בידודם של הכפרים הותיר פולקלור שכמעט ולא השתנה. הנצרות אף היא שילבה בתוכה את עבודת האלילים על מנהגיה וריקודיה. תנועת הכמרים בתפילה לקוחה מהריקוד העתיק. המילה המושרת המפורסמת כלי־כך במקלה היוונית מובילה גם בריקוד - הרקדנים שרים לעיתים בזמן הריקוד.

הצעדים מתואמים למיקצב המילים וההברות ולאזן דוקא לזה של המוזיקה שמיקצביה שונים כמקובל בבלקן. רבים הריקודים בעלי מיקצבים אסימטרים כמו 7/8, 5/8, 11/8 ואחרים.

תכונה נוספת של הריקוד היווני הינה שינוי מהיר של חזית הרוקד. דבר המתאפשר ע"י כך שהרוקדן מחזיק את גופו זקוף ומרכז הכובד נע לפניו עם תנועת הרגל. התנועה חלקה,

גדולה בריקוד האיטי, קטנה במהיר וכל כף הרגל במגע עם הריצפה. באיים, רוקדים יותר בקלילות ועל כריות הרגלים.

רב הריקודים היוונים פשוטים במבנם, רבים הפכו מריקודי מעגל לריקודי שורות מובלים ע"י מוביל שהאימפרוביזציות שלו שוברות את מונוטוניות הריקוד. כשיתעייף המוביל יעביר את הפיקוד לאחר. אחיזות הידיים מגוונות: קיימת אחיזת כתפים, אחיזת הגורות, ידיים מורמות לצורת "V" וגם אחיזת זרוע ומרפק. המוביל יחזיק לעיתים מטפחת בינו לבין שכנו משמאל.

האימפרוביזציות וכמו במקלה ימשיכו שאר הרקדנים והרקדניות את צעדי הריקוד היסודיים. ריקודי הזוגות נדירים, לעיתים שורת גברים מול שורת נשים כנראה ההשפעה איטלקית או ממסעיה הצלב.

גיאוגרפיה

יוון היא חצי אי במזרח הים התיכון. גובל בצפון באלבניה ויוגוסלביה ובולגריה ותורכיה. במערב הים היווני, בדרום

כלי נגינה:

הלירה והלאוטה

כרתים והים האגאי במזרח. 437 איים ורק 134 מיושבים. היבשת מחולקת למספר אזורים ראשיים: טרקה, מקדוניה ואפירוס - בצפון, טסאליה ו"מרכז האי" - במרכז, ובדרום - הפלופונס.

יוון היא ארץ הררית עם מעט אזורי שפלה ולבד ממיקומה הגיאוגרפי מבנה הארץ ההררי השפיע אף הוא על התפתחותה התרבותית. הכפרים ההרריים המבודדים גרמו לשימור המוזיקה, הריקודים הדיאלקטים, התלבושות והמנהגים של כל כפר ואזור ולעיתים יש הבדלים ניכרים בין

שני כפרים שכנים בכל הנוגע לתלבושת ריקוד וטקס.

איי הים האגאי: איים סלעיים בים האגאי בין יוון לטורקיה מורדות ההרים הראויים לחקלאות נטועים ויתים, עצי לימון וגפנים בתי הכפרים מרובעים ולבנים. המוזיקה לירית ומלאת שמחה אפשר למצוא כאן ריקודי זוגות כמו הבאלוס. האיים שטופי שמש ותנועות הריקוד קלילות ולעיתים על כריות הרגלים. הריקוד כאילו מזכיר את אדוות המים.

כרתים: הגדול באיי יוון ובעל מסורת של מלחמות וגבורה, בעיקר נגד התורכים. כלי הנגינה העיקרי הוא הלירה. הריקודים מהירים בתנועות חדות ועצבניות גם אם המנגינה לא כזו. בכל אחד מארבעת הריקודים המופלרים ביותר באי יש אפשרות למוביל לאין סוף אימפרוביזציות.

ריקוד יווני מאיקוניון

ריקוד מרודים

טסאלי: חבל ארץ פורה במרכז יוון מקור תבואתה. עשיר בריקודים למשל הקראגונה והטאי טאי. המוזיקה במיקצבים פועמים ויציבים.

פונטוס: באסיה הקטנה - טורקיה. תושביו נחשבו ליוונים במשך 2500 שנה עתה המהגרים משם, החיים ביוון, חיים בקהילות בעלי פולקלור יחודי.

המוזיקה והריקודים בעלי קושי רב ודורשים מיומנות גבוהה, המוזיקה מנוגנת תמיד על הלירה הפונטיאיקית. הריקודים נרקדים בשורה אך בעבר היו ריקודי מעגל. לעיתים לאותו ריקוד מגנינות שונות.

בלירה אשר לא כמו בניינה בכינור חלקה הרחב כלפי מטה הקשת ניצבת למיתרים והציפורנים לוחצות על המיתרים. ב"פונטוס" הלירה מנוגנת ע"י לחץ כריות האצבעות על המיתרים.

תופים - דאולי: תוף גדול המלווה את הריקודים. תלוי על הצוואר עם חבל בצידו האחד יכה הנגן במקל עבה ובצידו השני בצרור זרדים.

הטמבורלי הוא תוף קטן.

לאוטה: כלי פריטה המשמש לליווי הסאטורי: אחד מהכלים החשובים והמובילים מעין קסילופון.

קאנוקאי: דומה לקאנון המזרחי נמצא בעיקר באסיה הקטנה.

הריקודים הם: קסטרינוס, סואסטה קריטיס, סירטוס חאנוטיקוס, והידוע ביותר שלפי המסורת הוא מתקופתו של אלכסנדר מוקדון - פנטוזאלי.

קפריסין: אי ידוע זה דומה במוזיקה ובריקודים שלו לאיי הים האגאי.

איי הדדוקוס: "שנים עשר האיים" בגלל ריחוקם מהיבשת ובידודם נשמר הפולקלור ללא שינוי רב. האיים צחיחים ותושביהם דייגים ושולי ספוגים. המוזיקה מאופיינת בעצבות יוצאת מן הכלל.

האיים היוונים: ממערב ליוון. ניכרת השפעה תרבותית אטלקית במיוחד על

האאוטי: דומה לעוד המזרחי. הגאידה: חמת חלילים מעור עיזים. זורנה: כלי נשיפה מיוחד (כמו זה של הכורדים).

תלבושות

גברים: מקורה של התלבושת המסורתית של הגבר היווני הוא עתיק, צבעיה כהים והפרטים פשוטים, כך שקווי התצאית נשארים נקיים. בדיוק הפוך מתלבושת הנשים. קיימות שתי קטגוריות: 1. אנשי הים; 2. אנשי היבשה וחלוקת משנה לעיקרים ואנשי עיר. פרטי הלבוש המשותפים הם: חויה, מכנסים וחולצה קצרה בד"כ. בכל איזור מתווספים הפרטים האופייניים לו.

תצאית הכפלים הלבנה המפורסמת ה"פוטנאלה", שמקורה כנראה בלוחמים האלבניים, אומצה ע"י הלוחמים היוונים והמלך אוטו אימץ אותה רשמית לחצרו.

נגן לירה פונטוס

ריקוד מירוסוס

כלי נגינה

קלארינו (קלרינט): החשוב והמפורסם ביותר בעיקר באפירוס ומקדוניה. ביצועיו יחודים בעולם כולו.

לירה ויולי או הכינור: פופולרי מאוד באיים ובטורנות (מועדוני לילה). מלה את ה"ואריס חאספיקו" וה"ואיבקי". בכרתים ינגנו תמיד

הערים. התושבים מוזיקלים ולהקות רבות מנוגות בככרות הערים. המוזיקאים הכפריים מנגנים עדין בכלי נגינה עתיקים ביותר.

אפירוס: בצפון מערב יוון. איזור צחיח והררי, עשיר במיוחד במוזיקה. צורת השירה הפוליפוניית האופיינית לבלקן נפוצה בו. היא מאופיינת בשירה המלווה בצליל נמוך המופק ע"י הנשים השרות. כעין חיקוי לנגינת המת החלילים.

מקדוניה: צפון יוון מצפון לים האגאי - איזור הררי וקשוח. עשיר בתרבות ופולקלור. המוזיקה והריקודים "כבדים" התוף שנקרא "דאולי" (דאולה אצל הכורדים) נותן את הקצב לריקודים.

טרקיה: מזרחה למקדוניה. מקום הולדתו של אורפאוס המיתולוגי. איזור עשיר בפולקלור עתיק, נגניו נחשבים לטובים ביותר. נמצא כאן גיוון רב בצורת אחיות הידיים של ריקודיהם.

פלופונס: בדרום. חצוי מהיבשת ע"י תעלת הקורנתוס. כאן החל המאבק לשיחרור ב'1821. מכאן יצאו ריקודים שאומצו בכל יוון כמו הקלאמטיאנוס והטסמיקוס. כאן נקד עדיין הטסקוניקוס - ריקוד הלבריינט המיוחס לתואוס בבריתו מהלבריינט בקנוסוס אשר בכרתים.

ריקוד הפונטוס

בד"כ יצירה בפני עצמה ובמיוחד כשמדובר בכלה הוא נעשה ע"י מומחית ומסמל תום ופרידות.

מרכיבי הלבוש מהריבים ביופים. התלבושות נלבושות בדרכים שונות ובהרכבים רבי דימיון.

כיום קשה למצוא תלבושות מקוריות אך בימי חג, במסיבות ואף לכבוד תיירים יצאו התלבושות ממחבואן ויפליאו את כל רואיהן.

ה מימסד נוטה בדרך כלל, להשתמש באמות המידה המקובלות לצורך הערכת אישים ואירועים אמנותיים. לא היה מפתיע, איפוא, שכאשר ז'נט אורדמן יצרה לפני עשרים שנה גוף אמנותי המבוסס על שיטות ריקוד ולימוד ריקוד בלתי מוכרות, נתקלה בהתנגדות ומרצת מצד הגורמים הממוסדים. היעלה על הדעת, בישראל שלאחר מלחמת ששת הימים, לדרוש משמעת עצמית קפדנית, נקיין בעבודת הגוף וצורות אימון ולימוד שיטתיות?

אין דבר השנוא על ז'נט אורדמן מאשר קשקושים על נושאים שמימיים, שאין להם דבר עם שפת התנועה, אבל באופוריה של הימים ההם, היה נוח לדבר על "רוח היצירה". במוסדות לימוד מסויימים העבירו שיעורים על יצירת כוריאוגרפיה כאשר התלמידים עצמם, ולעיתים גם המורים, לא ידעו דבר על טכניקה כלשהי ובודאי שאף אחד מהם לא היה יכול להתאפר באימרה הידועה ש"צריך 10 שנים לבנות רקדן". הפקידים עסקו בתכניות או הכינו "ימי עיון", שבהם דיברו גבוהה-גבוהה על מה שצריך לעשות, ז'נט אורדמן לעומת זאת, רקדנית שכבר קצרה הישגים בחו"ל, הפשילה שרוולים והלכה בדרך הקשה של בניית תשתית רצינית לבית ספר למחול וללהקת מחול. היא בעצמה שימשה דוגמא לרקדניה ולתלמידיה.

כמי שעשה במחיצתה של ז'נט אורדמן, קרוב לעשרים שנה, אני מרשה לעצמי לומר בפשטות, שבלעדיה לא היה מחול בארץ. היא לא הכתירה עצמה מעודה כגברת הראשונה של המחול הישראלי ואני לא מאמין, שתעשה זאת בעתיד. הראיתם מימיכם "גברת", שרקדתי עובדת-מנהלת 18 שעות ביום; "גברת", שבשמונה עשר החודשים האחרונים עברה שני ניתוחים קשים וכבר מפקחת על החזרות, משתפת בעצמה בחזרות החשובות ובהופעות בחו"ל, בוחנת יצירות וסרטי וידאו של כוריאוגרפים, עוסקת בהוראת מחול, משתפת בשיעורים בעצמה, עושה חזרות על חלק מתפקידיה מתרכזת בענייני המשרד וזאת, בנוסף לטיפול שקדני בפרטים גדולים כקטנים? ז'נט, ואולי זו זכותה הגדולה, אינה זקוקה היום לשום שם תואר, גם לא ל"רקדנית" או ל"מנהלת אמנותית", שני תפקידים שבהם הובילה את בת-ידור להישגיה בעקשנות ובנחישות הדעת, מזה עשרים שנה, השם "ז'נט אורדמן" כבר אומר הכל.

ז'נט אורדמן לרקוד נגד הקלישאות

מאת: יוסף פרנקל

היתה לה לז'נט, השקפה מוצקה על מיוזג הטכניקות של הבלט הקלאסי והמחול המודרני - תופעה, שאז נראתה כחצופה והיום, מקובלת כמובנת מאליה. נראה שאולפני בת-ידור היו הראשונים ללמד את שתי הטכניקות כבר מלכתחילה. יחד עם זאת, ז'נט לא דיברה על אידיאולוגיות. הזדמן לי בעבר להיפגש עם מנהלים אמנותיים, שפילבלו עיניים למרום ודיברו על השכינה האמנותית. דווקא אלה הציגו על הבמה את התוצאות הדלות ביותר. כוריאוגרפים שז'נט בחרה לבת-ידור ידעו לבנות את הריקוד על גופות הרקדנים ולא על רעיונות כלליים ומופשטים,

מנוי ולצורת החזור שיוצא לאור, גרמו לא אחת לדפיקות לב לצוות שמסביבה. במשנה מחשבה, ידעתי שזו היא הממלכה שלה ושהיא לא תבוא על סיפוקה בטרם וידאה, שבת-ידור נראית במיטבה ושדוכשי הכרטיסים מקבלים תמורה הוגנת בעד כספם. אני זוכר היטב את הגאלה הגדולה, שהיתה לנו בניו-יורק ב-1983, מטעם ידידי הספריה למחול. ז'נט עבדה בפרך מבוקר עד ערב ואח"כ הופיעה על הבמה עם רקדניה וקצרה תשואות רבות. מאיפה האשה הזו לוקחת כליך הרבה כזה - שאל אותי הקונסול

שמונחים במוחו של הכוריאוגרף. הם ידעו להעביר את המשמעות והרגשות שרצו לבטא באמצעות הנוף. רקדני בת-ידור הוכיחו עצמם, שיש להם יכולת להסתגל לסגנונות השונים, עובדה זו מלמדת על איכות שנרכשה בעמל רב ולא בפטפוטים.

ז'נט התבטאה בעצמה והובילה את הלהקה בלשונות רבים, מן הדרמה המחושבת או האימפרסיוניסטית והקומדיה ועד לפוסט מודרניזם, אך בכלם הטביעה חותם יחודי. התוצאה היתה "בת-ידור"; להקת מחול ישראלית ובינלאומית, שיש לה תעודת זיהוי משלה.

לא מכבר סיפרה לי ז'נט, שאם לא היתה בוחרת בריקוד כמקצוע, היתה פונה לעתונאות. מדינת ישראל הנוויה רקדנית ומנהלת אמנותית יוצאת דופן אבל התקשרות הפסידה עתונאית עקשת, שאינה מוותרת על שום פרט ועם חוש שישי לתגליות. דומי רייטר-סופר? לאר לובוביץ? היום כוריאוגרפים מוכרים, אבל היצירות הגדולות הראשונות נעשו בבת-ידור. רק לאחרונה הביאה ז'נט כוריאוגרף יהודי צעיר מארה"ב, "שיש לו סבתא בבאר-שבע", מרק חיים. אני מוכן להתערב, שעוד נשמע על הבחור. הכישרון הזה למצוא כוריאוגרפים טובים, שמתאימים לעבוד עם רקדני בת-ידור, חזר ונתגלה מדי פעם בפעם. אני זוכר שיחה, שהיתה לי עם ז'נט על היצירה המקורית והיא היתה דווקא מאלה, שעודדו ועדיין ממשיכים לעודד, כוריאוגרפים, מוסיקאים וציירים ישראלים; "מה שחשוב ביצירה", אמרה ז'נט, "היא לא מקום הולדתו של היוצר; יצירה ישראלית צריכה להיות קודם כל יצירה טובה".

חוסר פשרנותה והרצון להיות מודע לפרטים הגדולים והקטנים, שקשורים במופע, מן הטיפול בתכנון התאורה, שינויי התאורה שמתחייבים מכל יצירה ועד לברור תלונות של

הישראלי בניו-יורק, כאשר הוא לא מסתיר את סיפוקו מן הערב המוצלח.

לפני כשנתיים נפגעה ז'נט ברגלה ועברה יסורים קשים. כאשר הלהקה יצאה לסיבוב הופעות מוצלח בקנדה, נסעה ז'נט לניתוח ארטרוסקופי בניו-יורק ולסידרת טיפולים. קני מייסון, עוזרה הנאמן, סיפר לי, שז'נט היתה מתקשרת אליו יום-יום לקנדה ומעבירה לו הודאות מפורטות ביחס לרקדנים ולהרכב הרפרטואר. לאחר הסיוור בקנדה, ביקרתי את ז'נט בניו-יורק, היא מדדה על קביים בקושי, אך כבר עבדה על גופה. ראיתי דמות עם כח רצון של ברזל, שמתגברת על כאבים עזים. אני זוכר, שבאותו ערב נפגשתי עם גב' אסטל סומרס, עסקנית מחול נודעת מניו-יורק ומן הפעילות המרכזיות בקרב אגודת ידידי הספריה למחול. "בת-ידור תמשיך להיות גורם קובע על מפת המחול - עם ז'נט", קבעה גב' סומרס בפסקנות.

ז'נט אורדמן היתה ונשארה חסרת פשרות לגבי הופעתה והופעת הלהקה. שלומם של הרקדנים עמד תמיד לגנד עיניה; היא הבטיחה, שיקבלו אולמות תיאטרון ראויים לשמם ושלא ימצאו בשיטה גורמים, שיגרמו להם לפגיעה פיזית. היא התנגדה מסיבה זו, להופעות בוקר ודאגה, שייספקו לרקדנים משקולות ומיכשור מיוחד לצורך אימון גופני.

כנגד הסיסמה הנדושה, שצריך להביא את האמנות לעם, הרימה ז'נט דגל חדש ובלתי פופולארי, שצריך להביא את העם לאמנות. אני זוכר אותה פעמים רבות יוצאת בהפסקות הקצרות לבמה ומשתיקה ילדים רעשניים, או קהל בלתי מחונך. הופעתה עוררה כבוד. ז'נט היתה משלבת את זרועותיה על חזה ומדברת אל המפריעים בצורה ישירה וחסרת התחכמות מעושה, מבלי לפגוע בהם, אך יחד עם זאת, מבלי לוותר על דרישתה לשקט מוחלט. לאחר ההפסקה כבר לא נשמעו הפרעות.

עשרים השנים של בת-ידור נרשמו היטב על מפת האמנות בישראל. בצד רגעי התהילה היו גם אכזבות,

המשך בעמ' 44

משהו מתחולל בכרמיאל. 29-27 ביוני

12 "רוקדים" המגזין לריקודים עם ומחול

המשפט "לא נפסיק לשיר", המופיע בשיר שאת מילותיו כתב חיים חפר ושר הזמן יהורם גאון, הוא אולי המשפט המתאים ביותר לעם שלנו. נראה לי שבשטח זה אנו מסוגלים להתחרות בעמים רבים שיש להם מסורת של שירה עממית, כמו האנגלים, הגרמנים, הרוסים ואפילו הארגנטינים. התואר "העם השר ביותר בעולם" בהחלט מתאים לנו. השירה פורצת מגרוננו לא רק ברגעי שמחה ואושר. אנחנו שרים גם בעתות עצב וצער. כולנו יודעים שאין כמעט טקס יום זיכרון, שבו לא מתלווים לקטעי הקריאה גם שירים המתאימים לאווירה. בשנים האחרונות נוצרה גם מסורת של ערבי שירה בימי זיכרון, לשירי לוחמים, וההשתתפות בערבים אלו היא ממש מפתיעה.

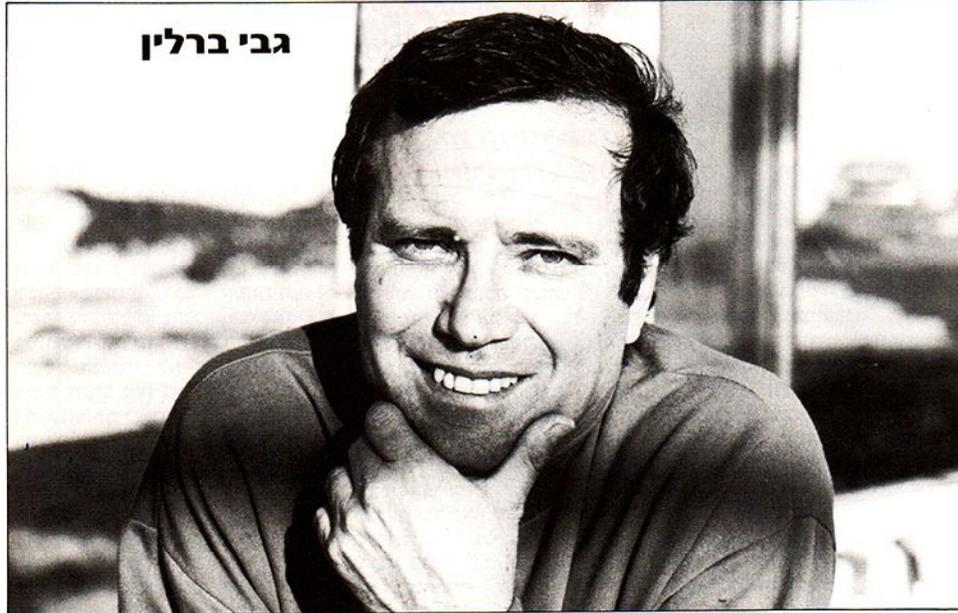
אין ספק שהשירים שאנו שרים כמעט בכל אירוע וסתם בשביל הכיף, מראים על פורקן למתח הרב בחיי היום-יום. השירה שבוקעת כמעט מכל פינה – בתים, חצרות, מרפסות, מועדונים – משחררת את המתח ומאפשרת לנו לקום למחרת עם שיר חדש בלב, כלומר עם מרץ מחודש לקראת החמסין ושאר הצרות של היום החדש.

כל זה לא חדש. מה שמפתיע הוא

חוסר ההתייחסות (בדרך-כלל) של התקשורת לתופעה החיובית הזו. התקשורת מחפשת אחר תופעות חדשות, או זרמים חדשניים בזמר, בעוד שמהשירה העממית, מה שאנו מכנים: "שירי ארץ ישראל היפה",

נוטים להתעלם כמעט לחלוטין. מה שהייתי מציע לכל אלה שעדיין לא נסחפו עם הרבים שכבר שרים ביחד, להגיע הפעם לחגיגות הזמר העברי בערד, שיתקיימו השנה בתחילת יולי. אני בטוח שאלה שעדיין לא

נדבקו בחידק שירי ארץ ישראל, יקבלו שם הזדמנות להיסחף באווירה הנלהבת שתמיד שוררת במקום. מי יודע, אולי אחר-כך אפילו נראה אותם שרים גם במקומות אחרים. להתראות בערד.

גבי ברלין

נוע-עם מה זה?

מרים לונר

בשנת 1959, ליתר דיוק בחודש מרץ של אותה שנה, קמו כמה "משוגעים" לדבר והחליטו להקים קבוצה שתפיץ ותטפח את הכרת רקודי העמים בארץ. בין יוזמי הקמת הקבוצה היתה, לא תאמינו, רבקה שטורמן. הקבוצה כללה בין השאר את: מרים פלקס, נחמיה מאיר ואח"כ הצטרף גם רפי מאירון. מבין כל האנשים הללו האחת והיחידה שנשארה פעילה מאז ועד היום, בכל גלגולה של אותה קבוצה, היא מרים פלקס, כמו כן בני ניומן, שהצטרף לקבוצה כעבור כשנה.

נחזור, אם כן, לתחילת הדרך. קבוצה זו החליטה, לקרוא לעצמה: "רעים ורקודים" וכך אמנם נקראו עד שנת 1960. אחת לשבוע נפגשו כדי לקבוע תכנית להרקדה והדרכת רקודים בחוג ורקודים שהלך וגדל.

ההדרכה נעשתה במשותף ע"י כל חברי הקבוצה המייסדת, כלומר, כל אחד מהחברים היה אחראי על הדרכת רקוד חדש או הרקדה. הרקודים היו חברים בחוג ושילמו דמי חבר חדשיים. כאשר מספר הרקודים גדל והיה הבדל ברמת הידע, שקלו אפשרות לקיים חוגים נפרדים למתחילים ולמתקדמים.

כעבור שנה הוחלט לשנות את שם הקבוצה וקרוא לה: נוע-עם, הקבוצה נרשמה כעמותה וקבעה לעצמה מטרות ודרכי פעולה. המטרה העיקרית, כמובן, היתה להפיץ את רקודי העם הבינלאומיים בארץ, אך לא רק הרקודים עצמם. בד בבד עם לימוד הרקודים, ניתנו הרצאות על פולקלור אותה ארץ, הוקדנו סרטים ושקופיות, הוצגו תמונות, כלי נגינה ותלבושות, הוכנו והוגשו מאכלים אופייניים וכדומה, את מרבית החומר, בתחילה, קבלו משגריריות ונציגויות (נספחיתרבות) של הארצות הזרות. היו אף נציגים שבאו לחזות במפגש כזה, את הקשרים האלה יזמה ויצרה ואף שמרה עליהם מרים פלקס. נוצרו קשרים עם

להקות רקודי עם מארצות שונות שהופיעו בארץ וכמו כן עם מדריכים מחו"ל שלימדו כאן. במשך השנים נרכשו תקליטים רבים (למעלה מ-1000 במספר), ספרים, חוברות וחומר רב נוסף. האגודה מנויה על חוברות היוצאות לאור בארה"ב ועוסקות בפולקלור ובעקד ברקודים. כל החומר העשיר הזה נמצא בספריה הגדולה של נוע-עם. מרבית התקליטים הוקלטו על גבי קלטות. כיום האגודה פעילה בהיקף מצומצם יותר, כלומר, אין לאגודה חוג רגיל של ורקודים מן השורה, באגודה חברים מדריכים לרקודי-עם ועמים. אחת לחודש נערך מפגש בבית הנוער בבכורי העתים. במפגש זה לומדים רקודים חדשים, חוזרים על אלה שנלמדו במפגשים הקודמים ורקודים בהרקדה חופשית רקודים שונים. מדי פעם מגיעים לארץ מדריכים והועד של נוע-עם יוצר איתם קשר (לעתים יוצר את הקשר חבר שאינו בועד) והם מלמדים במפגש החברים. על כל רקוד חדש מקבל כל מי שמעוניין תדריך מודפס ומוסיקה מוקלטת. מכיון ששמות הרקודים הם

בשפות שונות וזרות לנו ואולי קשה לנו לקלוט אותם, מופיע שם כל רקוד שנקד במפגש בכתב ברור בלועזית ובעברית על גבי שלט הנמצא במקום בולט, כך שכל אחד יכול לקלוט ולרשום את השם. בסוף כל שנה נבחר ועד חדש שתפקידו לדאוג לתוכניות השונות של נוע-עם: הרקדות, השתלמויות, הקלטות, קבלת חברים חדשים וכו', חברי נוע-עם, בתורות, מביאים את הציוד הדרוש למפגש וכמו כן את הכיבוד שניתן בהפסקה. האווירה במפגשים אלה נעימה, והוה בעצם מפגש של חברים האוהבים את נושא הפולקלור והרקוד. כמובן, שלא נגרע חלקם של רקודי העם הישראליים, אך זה במדה קטנה יותר. מדריכים המעוניינים להצטרף לנוע-עם, יכולים לבוא לפגישת הכרות בכל יום שישי הראשון של כל חודש, בבית הנוער בין השעות 19.00 - 16.00 וכמו כן יוכלו לקבל פרטים בדבר האפשרות להתקבל כחברים מן המניין. או להתקשר טלפוני: 1) לספריה של נוע עם טל. 222965 2) למרים לונר 842417

כרמיאל – מפסטיבל ועד בכלל. 27-29 ביוני

"רקודים" המגזין לרקודי עם ומחול 13

מהבטן

הזכרתי את ריקודי ההופעה בחתונות, משום שבסוג הקרוי "ריקוד אתני" לא קיים כמעט קו גבול בין הסגנון של כל אדם לבין סגנונו של הרקדן המקצועי. היכן קו הגבול בריקודי הפלמנקו? בסגנון הבלוז? בסמבה הדרום-אמריקאית? או בביצועים המדהימים של רקדני-העם הרוסיים? להערכתך, גם בחברה המורחית לא היה הריקוד האמנותי אלא שיכלול של ריקוד הבטן העממי. לא ידוע לנו על קיומם של צעדים או תנועות מיוחדות לריקודי הופעה, שלא היו להם מקבילות בריקוד המשפחתי. על סגנון ההופעות של פעם אפשר ללמוד היום מתוך ביצועים של שבתים או משפחות, שמוזר דורות מתפרנסים ממוסיקה וריקודים. במצרים ידועות משפחות ה"גוואז", שבנותיהן מופיעות בשמחות. בכפר קטן ברצועת עזה גרות משפחות של צוענים מוסלמים, שאף הן חיות על המוסיקה והמחול. דוגמאות אלו ואחרות משמשות כחוליות קשר בין הריקוד העממי לבין ריקוד הבטן האמנותי, ומהן ניתן ללמוד, שלא קיים הבדל סגנוני מהותי בין השניים. קיים רק הבדל של רמת המורכבות ושל מיקצועיות הביצוע. אם לאלו נוסיף עוד תרגילי אקרובטיקה – הרי לפנינו תמונת הריקוד המזרחי, ריקוד הבטן האמנותי, הריקוד לשם הופעה בבית ובארמון.

סוג הריקוד הזה, בהיותו מקובל על כל שדירות החברה, לא זכה לשם מיוחד, אלא נקרא פשוט "ריקוד". רק כשהגיעו האירופים לארצות המזרח התיכון והתרשמו מגמישות התנועה של מרכז הגוף, הורה כל-יך לסגנונות האירופיים הישנים, הם אשר קראו לה בשם "ריקוד בטן" או "ריקוד מזרחי" ("אורינטל"). בעקבותיהם, משתמשים עד היום בארצות המזרח בשם "אורינטל", כאשר רוצים להבחין בין ריקוד זה לבין ריקודים סלונים אירופיים או ריקודים עממיים במעגל. מכיון ש"ריקוד הבטן" הזה נתבצע בבית, בחגיגות הכפר, בבתי-המדרש ובכיכרות, ומכיון שלא רק אנשי מקצוע ביצעו אותו, אלא כל אדם להנאתו, מן הראוי לחשוב אותו לסוג של ריקוד עממי. נכון, הוא שונה ממרבית הריקודים העממיים בכך שאינו מתבצע במעגל, שורה, זוג או שלישיה, ובדרך-כלל אין לו סדר צעדים קבוע. אבל כשנשות הכפר מלוות מסע חתונה בצעדים ריתמיים ותוך סיבובי אגן, כתפיים וחזה – האין זה ריקוד עממי? יתכן שעדיף, כפי שמקובל בארצות-הברית, לקרוא לו בשם "ריקוד אתני", וכך לשייך אותו לקבוצה מגוונת של סגנונות, כמו הג'ז, ריקודי-הצוענים ואפילו ריקודי-ההופעה בחתונות החסידיות בארצות מזרח-אירופה וברח"מ כולה.

אין שטות גדולה יותר מאשר לייחס את תחילתו של ריקוד הבטן להרמון לפתות נשות ההרמון את השליט. ריקודי הבטן הם עממיים ושייכים לכל שכבות העם. הם פשוט נקראו "ריקוד", עד שבאו האירופיים, ורואו את הנעת האגן והבטן וקראו לו ריקוד בטן.

אישי, לא במעגל או שורה. בריקוד זה על גווני השונים, מורמות הזרועות עד לגובה הכתפיים, וכל מרכז הגו מן האגן ועד לצואר, נע סביב צירו בערבסקות עדינות. לפעמים מתחלפת התנועה הגלית בסדרות של תנועות קצרות, מהירות וקצובות, כמעט רעדות. בכל ארץ מוקדשת תשומת לב מיוחדת לחלק אחר של הגוף: בספרד ובצפון-אפריקה מקובלות תנועות קצביות של האגן, במצרים מעדיפים התפתלויות של עמוד השדרה והבטן, בתורכיה מסובבים ומרעידים את הכתפיים, ובפרס מציינים נחשים וערבסקות באמצעות הזרועות או משחקים בצעיפי בד ארוכים וגמישים.

ד"ר רחל מילשטין

לאחרונה, כשריקודי הבטן הפכו לאופנה מבוקשת גם בארץ, תוהים רבים, מהו בעצם, סוג המחול הזה, מהם מקורותיו, ואיזה מקום הוא תופס בארצות המזרח. יש סבורים, שבארמונות החליפים, רצו נשות ההרמון להתחרות זו בזו על חסדיו של השליט והמציאו צורות מחול יותר ויותר אירוטיות, לגרות את עיניו וליבו של הגבר. לעניות דעתי, אין שטות גדולה מזו. לא כל אשה בהרמונות המזרח הופיע בריקוד, כשם שלא כל אישה הורשתה לשיר או לנגן. נערות ונערים שלמדו ריקוד מגיל צעיר והגיעו לרמת מקצועיות גבוהה, הופיע בפני קהל אינרטי, כשהם מפגינים הבנה אמנותית, גישה מוסיקלית והרבה גמישות. הגוון האירוטי, שהוא חלק מהותי מן המחול המזרחי, לא תפס מעולם מקום חשוב מזה של האסתטיקה, היורטואוזיות בביצוע והעידון בתנועה. אסור לשכוח, שאותם חוגים אציליים קבלו חינוך אמנותי מגיל צעיר ובמשך כל חייהם טיפחו רמת דרישות, שהוולגריזם וזה להן. חוץ מזה, ריקוד הבטן לא התייחד לבתי-מלוכה, אלא היה מוכר לכל חוגי האוכלוסייה: עניים כעשירים, עירוניים וכפריים, יושבי-קבע ונוודים. לצד הדבקה, רקדו נשים וגברים, זקנים וטף, גם סוג של מחול

מועדון המחול

מרכז העיר

בכל יום ג', באולם המוזיאון העירוני, רח' חבית ציון 18 רמת-גן	בהדרת כרמלה שלמה	בשעה 6.00 בערב	מתחילים
בהדרת כרמלה שלמה	בשעה 7.30 בערב	מתקדמים	
בהדרת חגי רמתי	בשעה 9.00 בערב	מתקדמים	

אזור רמת-עמידר

בכל יום ה', בבנין מכבי-אש, רח' בן-אליעזר רמת-גן	בהדרת כרמלה שלמה	בשעה 7.30 בערב	מתחילים
בהדרת כרמלה שלמה	בשעה 9.00 בערב	מתקדמים	

רמת-השקמה

במתנ"ס "בית מרתה" בכל יום שני	בהדרת חגי רמתי	בשעה 6.30 בערב	מתחילים
	בהדרת חגי רמתי	בשעה 8.00 בערב	בינוניים
	בהדרת חגי רמתי	בשעה 9.30 בערב	מתקדמים

רמת-חן

בכל יום חמישי, במרכז קהילתי בבי"ס "רמת-חן"	בהדרת פנינה קליין	בשעה 8.00 בערב	מתחילים
	בהדרת פנינה קליין	בשעה 9.30 בערב	בינוניים

אזור אואזים

באולם ביה"ס "הגבעה" בכל יום שני	בהדרת צביקה שטיינברג	בשעה 8.00 בערב	מתחילים
	בהדרת צביקה שטיינברג	בשעה 9.30 בערב	מתקדמים

אזור קרית בורוכוב

באולם "נעמת" רח' עוזיאל 117 רמת-גן בכל יום שלישי	בהדרת יעקב זיו	בשעה 7.30 בערב	מתחילים
	(ממשיכים)	בשעה 9.00 בערב	מתקדמים

אזור נוה-יהושע

בכל יום רביעי באולם מרכז קהילתי בבי"ס "ארגון" רח' החולה 6 נוה-יהושע ר"ג	בהדרת ספי בולב	בשעה 8.00 בערב	מתחילים
---	----------------	----------------	---------

מציון תצא הורה

הורה נוערים - ירושלים (בריקוד לך ירושלים)

את הלהקה מלווה תזמורת עממית (בגיל הרקדנים), הלהקה פועלת זה 10 שנים, שבמהלכן הופיעה בפסטיבלים שונים, בטלוויזיה, בפני קהלים ישראלים וייצגה את ירושלים וישראל בפסטיבלים רבים בחו"ל - ותמיד בהצלחה רבה. בקיץ 1983 ערכה הלהקה מסע הופעות עטור תהילה ברחבי ארה"ב. כמורכב ביוון ובאנגליה.

"הורה ראשונים" - (הקשישים)
הוקמה ב-1983 כתוצאה מלחצים של רקדניה הראשונים של הורה אשר לאחר שגמרו לגדל את ילדיהם נתקנאו בצעירים וחזרו לרקוד. הלהקה הופיעה במספר הופעות כלל ארציות ובערבי הורה אשר הננו עורכים מידי שנה בתיאטרון ירושלים. התרגשות מיוחדת גרמה הלהקה לקהל הצופים, בריקוד בו הופיעו רקדני הלהקה יחד עם האפרוחים שחלקם היו בני ובנות רקדני "הראשונים".

אסואר אליקודס
להורה גם להקה ערבית הפועלת מזה שנתים במזרח ירושלים.

משנה תוקף לרמה שהשיגה להקה זו. (גילאי 12-14).
הלהקה מוכרת לקהל הרחב מתוך הופעותיה בטלוויזיה והפקות רבות כלל ארציות כגון המחזמר "דוד" שהופק ליום ירושלים 1983 ואחרים. על מנת להתקבל ללהקה יש לעמוד בתחרות קשה עם 800 הילדים הנגשים מידי שנה לבחינות הכניסה. את הלהקה מלווה תזמורת אשר חבריה הם מבני אותו הגיל, (12 עד 14) התזמורת הצעירה הינה "תופעה" שאין דוגמתה בארץ. הלהקה ייצגה את ישראל בקיץ 1984 בפסטיבל "השלום" בצרפת. ובדיון בקיץ 1987.
גם בעובדה זו יש מן הראשוניות, כיוון שעד כה לא אושרה להקה כה צעירה לייצג את ישראל בחו"ל. הלהקה פועלת זה 5 שנים.
"הורה נוערים - ירושלים"
להקה שקבעה את מיקומה כטובה שבין להקות הנוער בארץ (גילאי תיכון) מתקבלים אליה בגורי "האפרוחים". המתקבלים ורקדנים שנה שלמה בעתודה ורק לאחר מכן (המוכשרים בלבד!) עולים להרכב המוביל.

"הורה ירושלים"
הלהקה הבוגרת של האגודה. זו גם הלהקה הותיקה אשר הוקמה כאמור לפני 25 שנה ומשמה נגזר שם האגודה.
להקה מתקבלים רקדנים, ורקדניות, נגנים על פי בחינות כניסה המתקיימות אחת לשנה. חבריה הינם סטודנטים, חיילים ונוער לאחר שרות בצבא.
הלהקה הינה הטובה שבין הלהקות החובבות הייצוגיות של ישראל. הלהקה מופיעה בפני ישראלים, תיירים ומייצגת את ישראל בחו"ל. הלהקה דקורד מרשים של פרסים והצלחות בהופעותיה בפסטיבלים בחו"ל. הלהקה נמצאת כעת בסניור הופעות ברחבי דרום אמריקה. נזכיר כאן רק את זכייתה במדליה בקיץ 1983 בפסטיבל התחרותי היוקרתי בדיון, צרפת.
הלהקה כוללת רקדנים בהרכב ראשון, עתודה, תזמורת מלווה בת 18 כלים ותזמורת זמר הכוללת 20 זמרים.
"הורה אפרוחים - ירושלים"
זו אולי המיוחדת שבין להקות הורה עקב הגיל הצעיר של חבריה, הנותן

"א"
גודת הורה" פועלת בירושלים זה 27 שנה, במטרה לקדם, ולהציג את הפולקלור הישראלי המקורי, את פולקלור העדות.

הלהקה הראשונה הוקמה על ידי קומץ "משוגעים לדבר", בהיותם סטודנטים בירושלים. משך השנים גדלה האגודה והגיעה לממדים ולהשגים אמנותיים, שאין להם אח ורע בארץ ובעולם.
במסגרת האגודה פועלות להקות מחול הייצוגיות של ירושלים בכל הגילים (פרטים על הלהקות להלן). בסה"כ 700 רקדנים, נגנים וזמרים.
ל"הורה" הנהלה ציבורית. במסגרת פועלות מספר ועדות אשר מנווטות את דרכה. איכור את ועדת הרפרטואר, המורכבת מאנשי מקצוע בתחום המחול, המוסיקה והעיצוב, אשר מפקחת ומייצגת ללהקות בבחירת כוריאוגרפיה, מוסיקה ותלבושות.
הניהול המעשי של האגודה נתון בידיו של המנהל הכללי ישראל שפירא אשר מונה מטעם הנהלת האגודה ועיריית ירושלים. המנכ"ל נעזר בעבודתו על ידי צוות הלהקות אשר רובו עובד בהתנדבות.

לכל אחד מלהקות הורה, רפרטואר ייחודי משאר הלהקות. כלל זה מבטיח לרקדן עבודה על יצירות שונות. היצירות עצמן נבחרות בקפידה והן מבוצעות על ידי הכוריאוגרפים שבצוות הלהקות וע"י כוריאוגרפים אורחים ממיטב היוצרים של ישראל. גישה זו מבטיחה רביגווינות ברפרטואר של כל הלהקה ולהקה.

גישה אחראית ורצינית זו תורמת להצלחת הלהקות בארץ ובחו"ל. מקובל לכן לראות את הלהקות הורה כמובילות לפני המחנה, ומהן יש ללמוד וכן לעשות.

הורה אפרוחים - ירושלים (בריקוד הגרוזיני)

"רוקדים" המגזין לריקוד עם ומחול 19

ההסתדרות במחול

במדור לריקודי-עם

שני אולפנים - בתל-אביב ובירושלים מסיימים שנת לימודים ראשונה. אולפנים חדשים ייפתחו בתל-אביב, בבאר-שבע ובחיפה. הרשמה במדור לריקודי-עם במרכז לחינוך ולתרבות - 03-431897.

סמינר למדריכי מדריכים

מחזור ראשון מסיים שנת לימודים בסמינר הקיבוצים. מסיימי הקורס העמיקו והעשירו ידיעותיהם בתחומים הבאים - מחול, תנועה, ומוסיקה. מחזור חדש יפתח בשנת תשמ"ט - המעוניינים יפנו לסמינר הקיבוצים - טל. 03-424221.

יציאת להקות לחוץ לארץ

כארבע להקות ריקודי-עם ישראלים יוצאות השנה לייצג את ישראל בחוץ לארץ. השנה כשתדמיתה של ישראל ירודה חשוב במיוחד ייצגו תרבותי ישראל ברמה נאותה.

פסטיבל המחול כרמיאל

ב מסגרת חגיגות שנת ה-40 למדינה יתקיים בכרמיאל פסטיבל בינלאומי למחול ישראלי. הפסטיבל יערך בתאריכים י"ב-י"ד בתמוז תשמ"ח 27-29 ליוני 1988.

במהלך ימי הפסטיבל יתקיימו - הרקדות מופעי מחול, סדנאות, תערוכות, פינוח הווי, ערבי שירה, מפעל ביה"ס הרוקד ומצעד מחולות המדור לריקודי עם לוקח חלק בתיכנון ואירגון הפסטיבל.

אולפנים להכשרת מדריכי ריקודי עם

תלמידים של שלושה אולפנים להכשרת מדריכי ריקודי עם - בתל-אביב, בווינגייט ובגבעת וושינגטון מסיימים בימים אלה את ליודיהם וייגשו לבחינות. אנו מאחלים להם הצלחה.

במפעל לריקודי עדות ואמנויות אתניות

ב ערב הפתיחה של פסטיבל כרמיאל 27.6.88 יתקיים אירוע מיוחד בהפקת המפעל - "פינות הווי".

תוכל להשתתף בחגיגה כחלק ממנה - ולא לצפות בה כבאירוע מבויים. הבחירה בידך: לשבת עם חבורה אחת אל תוך הלילה או לעבור מחבורה לחבורה, להצטרף אל בני עדתך או להכיר את האחרים - וכל זה ללא תשלום!

ב-6,7,8 לילי יתקיים כנס להקות מחול עדות במצפה-רמון, כחלק מאירועי "יצירמון" במסגרת חגיגות הארבעים, "אלהנגב".

מה-9/6 עד ה-2/7

מדי ערב בשעות 21.00-21.30, על בימת המופעים של ביתן ההסתדרות בתערוכת הארבעים להשגי המדינה, בגני התערוכה בת"א תופענה להקות מחול של העדות.

על הדשא בפרק המרכזי בכרמיאל - "פינות הווי" מעצבות ברוב כל קהילה ומסורתה. כל אחד יוכל לטייל במסלול "פינות הווי", לקלוט את האופייני בשירה, בנגינה, במחול וטעימה.

עם יוצאי גרוזיה תוכל לשיר ולטעום ממעדיניהם. משם תוכל להמשיך ולהיות אורח בחתונה דרוזית, להשתתף בטכס חניה של חתן מחבאן, להאזין לתזמורת המשמיעה צלילים רחוקים מהרי האטלס, להתכבד בקפה באוהל בידואי, לרקוד בסגנון יוצאי כודיסטון, לשבת בצוותא עם עולי אתיופיה, לרקוד סמבה עם יוצאי דרום אמריקה ועוד...

פסטיבל מחול כרמיאל

27-29 ביוני 1988

מזמין אתכם

משרד החינוך והתרבות
מינהל התרבות
אגף התרבות והאמנות

עירית כרמיאל

★ הרקדות מהבוקר ועד השעות הקטנות של הלילה עם מיטב המרקידים
★ מופעי מחול בהשתתפות:

**לרקוד לצפות ולהנות
בחגיגת המחול הגדולה**

רינה שיינפלד
להקת בת-שבע
להקת המחול הקיבוצית
להקת ענבל
קול ודממה
אושרה אלקיים
רינה שחם
תמר בן-עמי
תמר ירושלים
ירון מרגולין

★ מופע פתיחה מרהיב באמפיתיאטרון החדש בכרמיאל, בבימויו של יונתן כרמון ובהשתתפות

מאות רקדנים וזמרים. יום ב', 27.6.88, שעה 21:00

★ "דליה" 88 - מרתון של מחול באמפיתיאטרון בבימויו של יונתן גבאי ובהשתתפות מיטב להקות

המחול העממי, זמרים ותזמורת צה"ל בניצוחו של יצחק גרציאני. יום ד', 29.6.88, שעה 21:00

★ פינות הווי * מדורות * ערבי שירה לתוך הלילה.

★ מחנה רוקדים מישראל, ארה"ב, קנדה, אנגליה וגרמניה.

★ הופעה מיוחדת של להקת המחול המודרני לונדון בניהולו האומנותי של רוברט כהן. יום ג'

28.6.88, שעה 21:00

★ כרטיסים במחירים עממיים במשרד גרבר - מרכז הכרמל חיפה.

04-384222 04-384777 וביתר משרדי הכרטיסים

בשולי פסטיבל כרמיאל ולזכרה של גורית קדמן הגיגים

מאת: צבי פרידהרן

והייחודי הזה, שאין לו אח ורע בעוֹלָם של ימינו, היה למעשה גאווה מפעלנו והביא ליחסי גומלין בין להקות הפולקלור וכבוד למדינה.

★

ומכאן לשאלות ימינו אנו. האם היצירה שהננו עדים לה הינם בשטח ריקודי-העם שלנו, היא יצירת אמת? האם אותה רדיפה אחר ריקודים דים חדשים הנוצרים השכם והערב ולעתים קרובות ביותר אף במרחקי זמן קצרים בהרבה, יצירת אמת הינה? האם צורך זה בריקודים חדשים הנכפה עלינו על-ידי היוצרים, צרכיו של העם הרוקד הם? זה האחרון אינו מסוגל בכל דרך שהיא לקלוט את כל אותם ריקודים שתולדתם היא לא בצורך האמציניול של חוגי הרוקדים לחידושים מדי יום ביומו ולא כל שכן של היוצר להביא בדרך יצירתו את הצפון ברח"ש לכו, אלא מהצורך התחרותי של האחרון (ואינו רוצה להתבטא ביתר קיצוניות). האם לא די לנו במספר מוגבל של ריקודים שאכן ייחפכו לנחלתם של כל חוגי המחול בארץ, נחלתו של העם הרוקד כולו. שאלות אלה שהועלו בזמן האחרון ביתר שאת, האם יביאו התפקחותם של הרוקדים עצמם, שיאמרו ליוצרים הרף? הבה ונחזור על כל הנוצר עד כה, נברור מתוכו את הראוי להירקד ולהנחלה לדורות הבאים. נהפוך כולנו העם הרוקד, לשופטים, ונברור לעצמנו את הראוי להירקד מבחינת מקוריות הריקוד, לחינו ומלות השיר, החיוביים ביצירת אמת להיות מקשה אחת, מעשה חושב. בכך נהיה ראויים למורשתה של גורית ולחזוונה "יצירת ריקודים" לעם.

העדות עצמם, שעד מהרה ניסו להתנער ממסורותיהם הם. פועלה זה האחרון של גורית, שביסור ומערב ובהתחברותם יחד, היו לבסיס ליצירה מקורית חדשה, הביא לסקרנותו של עולם המחקר, שעיסוקו בחקר מסורות הריקוד האתניים. בפניהם מציגה גורית את סרטיה בנושא ריקודי העדות, שהחלה להסיר ממש עם בואם של העדות השור נות ארצה.

תופעה זו במאה העשרים, היה בה לא רק מן החידוש אלה גם מהיחודיות שביצירת פולקלור מתהווה במסגרות חברתיות של מאה זו. המאה העשרים, על אמצעי התקשורת ות הבין-לאומיים שלה, לא רק הלכה והתרחקה מדפוס יצירה פולקלוריים-לאומיים, אלא גם משי" מורם של מסורות פולקלור קיימות שבמקרים רבים הפכו יותר ויותר למוצגים מוזיאוניים ולא תרבות עממית היה ויוצרת.

התופעה ההפוכה מזה שנמצאה ביצירתם של ריקודי-העם הישראליים על יסודות פולקלוריים של בני העדות, הרשימה ביותר את עולם המחקר האתני, ממנו באה הדרישה לראות וללמוד במקור - כלומר בישראל - את התהליך המעניין

שלה בצורך קימומו של ריקודי-העם לעם על כל היבטיו. הדחף והצורך ביצירתם של הריקודים לחגי הטבע שבהתיישבות העובדת, ריקודי עבודה וריקודי-עם לשמם, יצירות שגורית עודדה בכל לבבה, לא עמדו תמיד בקריטריונים שהציבה לעצמה ולנו, ולא תמיד הייתה שלימה עם כל שנוצר ודרך היצירה. אלה חרגו לעתים מן הדרך של העממיות ובכך החטיאו את מטרם.

עממיות זו שאמורה היתה לדעתה של גורית לבוא לידי ביטוי כמבע וכתוצאה של דפוסי החיים החברתיים המתחדשים, שאף הם היו בראשית עיצובם באותם ימים. חפרי שיה הדרך לסגנון ריקודי מקורי, שיש טא נכונה את אותו הווי חיים חדש ההולך ומתהווה בארץ, הביאה גם אל משכנות העולם של שנות החמישים, שבעיקרם היו עולי ארצות האיסלם. וזאת, כדי לראות, ללמוד, לקלוט ולהעביר מהמסורות הריקודיות העשירות שבני אותם עדות הביאו עמם את המתאים להקלט במסכת יצירתו סגנונו המקורי של ריקודי-העם הישראלי, זאת מחד גיסא. ומאידך נלחמת היא לשימורם של מסורות אלה, קודם כל בקרב בני

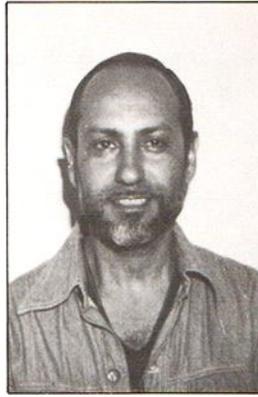
בימים אלה כשהננו עומדים לפני כנס המחולות הארצי העתידי להערך בכרמיאל, כנס הבא לדברי מארגניו, לחדש את מסורת כנסי מחולות-העם שנוערכו בעבר בקיבוץ דליה, מן הראוי שנוביט לאחור ולא בזעם, על מפעל ריקודי-העם שלנו. זאת, לאור תורתה של מניחת היסוד למפעלינו זה, גורית קדמן ז"ל.

בימים אלה כשהנני עוסק בהעלאת מורשתה של גורית, אם מפעל ריקודי-העם הישראליים ומפעל טיפוח ריקודי העדות על הכתב, תוהה אני רבות בשאלה, כיצד זה לא הגיעו דבריה וכתובים הפזורים בעשרות קבצים וכתבי-יד, לידיעת ציבור הרוקדים, מדריכיו ומעצבי הדרך-ממשיכיו דרכה. כיצד זה אין דבריה אלה משמשים נר להגלי העוסקים בפעולה מבורכת זו?...

בעשרות מרשימותיה של גורית, מאז אמצע שנות השלושים, ועד פירסור מה האחרון הוא ספרה "ריקודי עדות בישראל", ליוותה גורית בחווה ומעופה הגדול את כל המעשה ואת כל אשר צריך היה לדעתה להעשות, בשטח יצירת מחול-עם והקנייתו לעם. מלים פשוטות אלה "יצירת מחול-עם לעם", בהם היא מבטאת את המוטו של כל פועלה. בכך הקדי מה גורית בראייתה המפוקחת את כל מחנה הרוקדים עשרות בשנים במודעות ובדרך להתהוותם של ריקודי-העם שלנו.

בכתובים אלה שראשיתם שנים הרבה לפני כנס מחולות-העם הארצי הראשון, שנוערך כזכור בקיבוץ דליה בשנת 1944 - שנחשב כראשיתה של תנועת ריקודי-העם הישראליים - מעלה גורית את האני מאמין הגדול

מושיקו הלוי הוא השם שמסתתר מאחורי הרבה ריקודי עם ישראלים. "דבקה אוריה", על שם בנו, הוא רק אחד מהם, אולי המפורסם שבהם. דווקא זה הוא הריקוד הראשון שחיבר הלוי. "ריקוד שחי ונרקד כבר 27 שנה באותה התלהבות", הוא אומר. היום, בגיל 55, הוא מביט על עולם ריקודי העם בישראל ומשהו חסר לו.

"קמתי והתחלתי לרקוד כשיכור"

מושיקו הלוי הוא יוצרם של כמה מטובי ריקודי העם שלנו. כולנו מכירים את "דבקה אוריה", "בשמת", "דבקה דור", "פרח הזהב" ועוד רבים אחרים. מושיקו ניחן בכושר יצירתי בלתי נדלה. במרבית הפעמים הוא מחבר ריקודים למנגינות שנוצרו על ידו, והוא אפילו מבצעם במקביל, תוך כדי ריקוד ונגינה על חליל, או שירה. כיום מושיקו הוא בן 55, מלא מרץ ויצירתי כאילו מדובר בבחור בשנות העשרים.

– איך החל המפגש הראשון שלך עם עולם המחול?
 לשם כך צריך אני להפליג הרבה אחורי רה, למעשה לתקופה של אחרי מלחמת העצמאות. הייתי אז כבן 17 ועבדתי לפרנסתי בבית"ר לצעצועים. יחד איתי עבדה חנה אליעזוב, שהייתה ריקודנית סולנית באופרה הישראלית, ולעסקה במחול קלאסי בעיקר. יום אחד פנתה אלי חנה ושאלה אותי אם ארצה לבקר בסטודיו בו היא לומדת, ואכן, באחד הימים הצטרפתי אליה וביקרתה באותו סטודיו. הסטודיו של מיה ארבוטובה.
 – איזה סוג של מחול נולד שם?
 בעיקר מחול קלאסי, אך למדו גם טכניקות של מחולות אחרים.
 – מה קרה לאחר המפגש הזה?
 כאן קיבלו אותי בחמימות רבה ואט אט הרגשתי שהרעיון מוצא חן בעיני. התברר לי שאני הבחור הרביעי בארץ המצטרף לעולם המחול הקלאסי.
 – ואיך הגעת לריקודי העם?

אתה מוכן לעשות משהו כדי לשנות את פני הדברים? עניתי לו שאינני חושב שאני האדם המתאים, אך אני בטוח שהדברים צריכים להעשות. – האם הרגשת שצריך אתה מספיק משופשף כדי ליצור ריקודים?
 למען האמת, לא. לא חשבתי כי טמון בי הכישרון. באותה תקופה רקדתי ב"ענבל" והאמנתי שייעודי הוא להיות רקדן.
 – מדוע דווקא ב"ענבל"?
 בתקופה ההיא למדתי בסטודיו של מיה ארבוטובה. בסטודיו ביקר ג'ורס רובינס, הכוריאוגרף האמריקני הידוע. כשהוא גילה שאני תימני הוא השפיע עלי להצטרף ל"ענבל".
 – וכעת נפנה ליצירתך. "דבקה אוריה" היתה והיא עודנה יצירתך הגדולה. איך נולדה יצירה זו?
 "דבקה אוריה" היא הריקוד הראשון שיצרתי והיא על שם בני אוריה, שהוא היום בן 30. יצירה זו נולדה בתקופת פעילותי ב"ענבל" וכאן עלי להזכיר את גורית קדמן, שהיא אם ריקודי העם בישראל, שבאופן עקיף תרמה להולדתו של ריקוד זה. והסיפור הוא כזה: באחד הימים הגיעה גורית לסטודיו של "ענבל" על מנת להרצות בפני הרקדנים על ריקודי די פולקלור ופולחן השיבלים בעדות השונות. אני הייתי מוקסם מהרצאתה. בתום ההרצאה, מרוב התרגשות,

קפצתי לרחבת הריקודים והתחלתי לרקוד כשיכור בצעדים שעלו מתוך דמוי. הריקוד הוכן עבור משלחת שיצאה לוינה ב-1959, להשתתף בפסטיבל הדמוקרטי של תנועות השמאל. הוא זכה במקום השני בתחרות הגברים והצלחתו היתה רבה.
 – איך אתה מרגיש כשאתה שומע אותו כמעט בכל הרקדה?
 כמובן שזה גורם לי נחת וסיפוק, שכן מבחנו של הריקוד הוא כמה זמן הוא מחזיק מעמד. ריקוד זה חי ונרקד באותה התלהבות כמעט 27 שנה. אני בהחלט מרגיש שזו אחת מתרומותי למסכת ריקודי העם הישראלים.
 – ריקודים רבים שלך אתה מבצע בעצמך כשאתה שר ומנגן, לדוגמה: הריקוד "בשמת" הוא למילים שלך ואתה אף שר אותו. איך חושב שלעשות הכל זה בעצם לא לגעת במשהו ממשי, אולי שאיפתך היתה להיות זמר?
 לא, בהחלט לא. גם כאן השתלשלות הדברים היתה מקרית. אחרי שלא מצאתי אדם שיבצע את השיר לשביעות רצוני, הציע לי אלברט פיאמנטה, שעבד איתי על הריקוד, שאשיר בעצמי, שכן היות ומדובר בפולקלור זה בהחלט מתאים. כך עשיתי, וכאמור, התוצאה היתה טובה.
 – את מה אתה נוטה לחבר קודם. את

הריקוד או את המנגינה? זה תלוי. בדרך כלל אני מושפע ממוסיקה. אך קורה לפעמים שאני רואה את מבנה התנועה ואז אני מחבר לריקוד את המוסיקה.

– רבים מריקודיך הם ריקודים ערביים. מאיפה הקשר הזה? בעבר שימשתי משך חמש שנים מנהל אומנותי של מספר להקות בכפרים ערביים.
 – מה ההבדל בין ריקוד ערבי, לריקוד ישראלי מזרחי?

בדבקות הערביות זה מעין ריקוד פולחן. משהו מאוד שורשי. זה מבטא הווי חיים.

– יש לך היום 8 אלבומים ו-36 מנגינות. כמה ריקודים חיברת עד היום? 86 ריקודים בסה"כ.

– מה הריקוד הקרוב ביותר לליבך? זה כמו לשאול אם איזה ילד אהוב עליה יותר. כמובן שאני אוהב את כולם ובכל אחד אני מוצא את היחוד שלו.

– אלו יחסים קיימים בין אנשי הריקוד והיצירה?
 בדרך כלל היחסים ידידותיים. ישנה ללא ספק תחרות. ככל שזה בגדר "קיינות סופרים תרבה חכמה", זה טוב ובריא, אך כשזה הופך ליריבות אישית, זה פוגם במפעל כולו.

– עם היד על הלב, אתה מרוצה ממה שאתה רואה בתחום ריקודי העם היום בארץ?
 לא כל-כך.
 – מה חסר לך?
 חסר את המקורות. ישנה נטיה לרעות בשדות זרים ולחבר ריקודים בסיגנון של ואלסים וטנגו. אני בהחלט פתוח לריקודים כגון אלו, אך איני רואה בהם ריקודים ישראליים.

– לסיום, מיהו לדעתך היוצר הטוב? ריקוד עם טוב הוא זה המצליח לבטא תרבות מסוימת, לא תרבות היצור, נית, אלא תרבות שהיא חלק מתוך חיינו וכזו שהעם מזדהה איתה.

(הראיון כולו נלקח מתוך תכנית רדיו שנעשתה עם האומן ב"קול ישראל")

מושיקו הלוי כוריאוגרף להקות מחול

מעוניין בעבודה עם להקות מחול יצוגיות

מכינ"כוריאוגרפיה למחולות—

תימני,

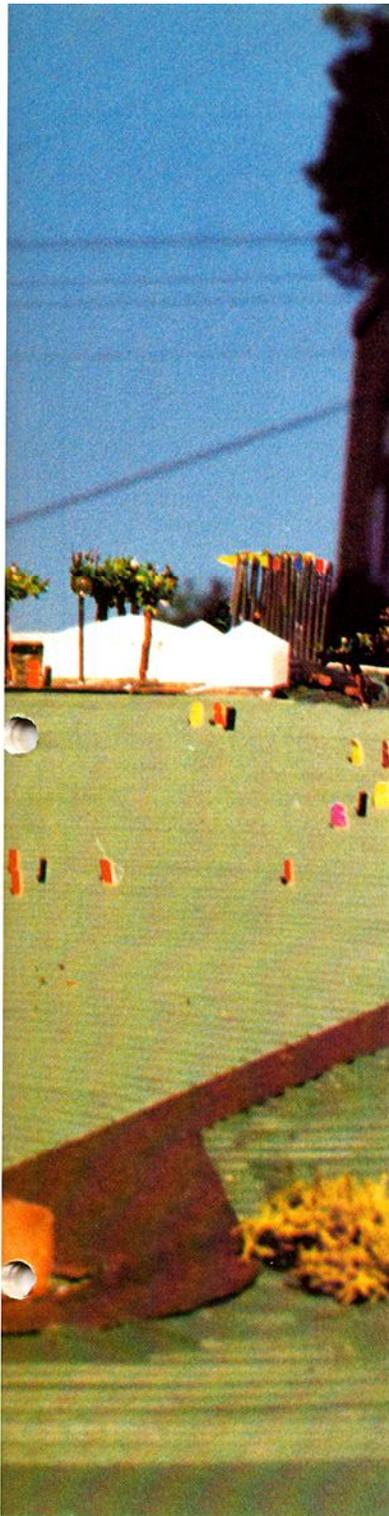
חסידי,

ערבי,

ישראלי,

ג'ר, מודרני, 0900.

טלפון להזמנות— 372466 - 03

פסטיבל מחול כרמיאל • KARMIEL DANCE FESTIVAL

אנו, חברי מטה הפסטיבל ויומיו חשנו שלתופעה זו צריך ליצור נקודת שיא ולקיים אחת לשנה, מין "אולימפיאדה", (זוטא), למחול עממי. כרמיאל נטלה על עצמה את המשימה, (בשיתוף גורמים רבים: משרדי ממשלה, ההסתדרות, הקק"ל, הסוכה"י, מפעלי תעשייה ואחרים), לקיים את הפסטיבל בכרמיאל שבגליל, ואנו מצפים שכל רבבות ה"משוגעים" למחול יגיעו אלינו. העיר כרמיאל פותחת את שעריה בפניכם ומציעה לכם חגיגת רקוד אחת גדולה רצופת חיות, הנאה ושמחה.

בואו ותהנו.

ברוך ונגר

ראש העיר ויו"ר מטה הפסטיבל

זכות גדולה נפלה בחלקה של כרמיאל לארח רבבות רוקדים וחובבי מחול בשלושה ימי הפסטיבל למחול אשר יתקיים ב-27-29.6.88.

אנו הולכים לחדש מסורת נהדרת אשר נקטעה לפני שנים - "פסטיבל דליה".

תרבות המחול ב-40 שנות קיום המדינה התפתחה בהקפים אדירים. קמו לנו יוצרים ידועי שם, (אשר כשרונם זכה להערכה גם מעבר לגבולות המדינה), חוגי המחול והרקדות הפכו לשם דבר בישובים בישראל. ניתן לומר כי עם ישראל אוהב לרקוד, (על אף כל הצרות).

מכרמיאל באהבה

שמביאה אושים יוצרת משיכה אל העיר וגורמת להעמקת הלאומיות המקומית".

ההכנות לקראת הפסטיבל לא היו פשוטות, בטח שלא לישוב בסדר גודל של כרמיאל, שלקח על עצמו הרמת פרויקט כל כך יוקרתי ומושך קהל. במיוחד לפסטיבל נבנה בחיק הטבע אמפיתיאטרון ענק, בן 24 אלף מקומות ישיבה, הצופה אל נוף הרי הגליל המיוחד. הבמה למרגלות האמפיתיאטרון היא בגודל 600 מ"ר. המתקן ישאר כמובן בעיר לאחר הפסטיבל וישמש את יושבי הצפון

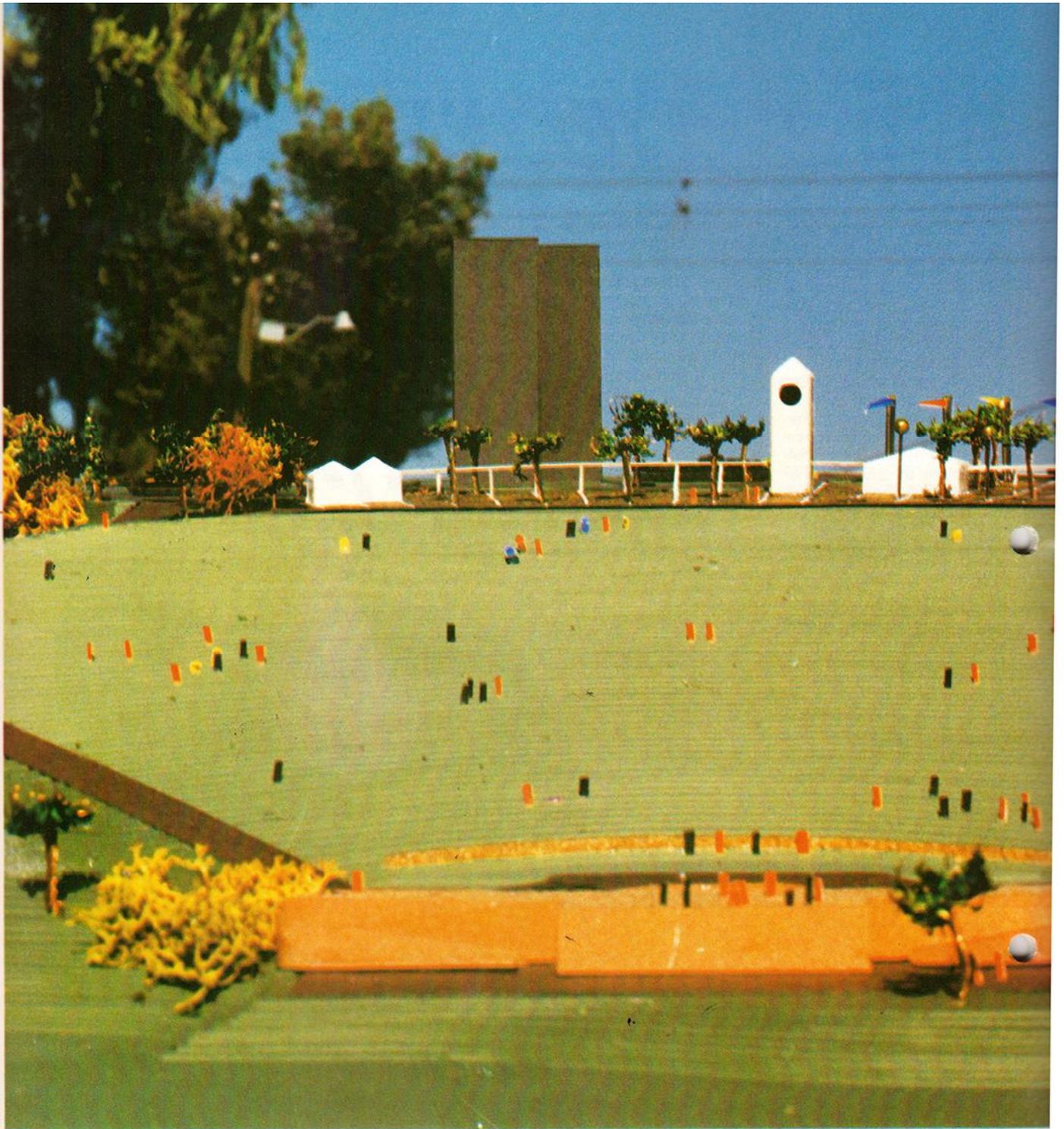
למדינה, פסטיבל מחול ישראלי, בתקווה ליצור מסורת חדשה - פסטיבל כרמיאל.

בכרמיאל רואים את המחול לא רק לכשעצמו. כל מפעל כזה בו קשור הישוב, הוא מנוף למשיכת תושבים פוטנציאליים, שייחשפו לקיסמו של המקום. כל זאת, בלי להזניח כמובן את הטיפול המיקצועי בכל הקשור בפסטיבל, שהמטרה העיקרית שלו, מוסכמת על כולם - דחיפה רצינית וחסך יובל למחול הישראלי. אומר אהרון סולומון, סגן המנהל הראשי בעיר ומנהל הפסטיבל: "כל פעולה

האגם של דיוונגוף, אבל בהחלט משתלבת בנוף ובאווירה.

המקום החביב והסימפטי הזה, שהחיים בו שקטים ושלווים בכל ימות השנה, הולך לצאת מדעתו למשך שלושה ימים, לנוכח פלישה המונית של לא פחות מ-200 אלף חובבי מחול, במהלך שלושה ימים של סוף חודש יוני. ביזמת ראש העיר, ברוך ונגר, ובשיתוף כל מיני מוסדות ממשלתיים, הוחלט לחדש את מסורת פסטיבל דליה (בה נערכו בעבר פסטיבלים למחול) ולקיים השנה, במסגרת חגיגות שנת ה-40

בין הגליל התחתון לגליל העליון שוכבת עיר חמודה, קטנה ומטופחת - כרמיאל. במרכז בניין העירייה הציבעוני, נעים למראה ולא מתנשא מעל שאר בתי הסביבה. לידו מרכז מסחרי נקי, במרכזו מזרקת מים גדולה. לא בדיוק

להשתתף באירוע. מאות נוספות של מרקידים, מלוויים, אמרגנים וכו'. כל אלה ישכנו במקום המכונה "הבוסתן". מדובר בגן שעשועים גדול, שעבר הסבה למאהל גדול, עם אוהלים צבאיים. מקומות לינה נוספים אורגנו בבריכת השחיה ובאיצטדיון.

עכשיו נשאר רק להחזיק אצבעות להצלחת האירוע כולו ויסוד המסורת החדשה. הרבה מכך תלוי ביונתן כרמון, האבא הרוחני של האירוע כולו, שדבריו מובאים כאן בנפרד.

תחת כיפת השמיים. הוקמו שירותים ציבוריים, כולל מקלחות וברזיות. הוקמה תשתית מיוחדת לביתנים לאספקת אוכל ושתיה מהירים במחירים עממיים. בשאר חלקי העיר יתארח הפסטיבל בארבעה בנייני ציבור: היכל הספורט המקומי, היכל התרבות, אולם מופת ואולם הספורט של המתנ"ס.

בנוסף למבקרים הרבים, שכנראה ישתנו מיום ליום, תצטרך כרמיאל לספק שירותי לינה ושהייה לאלפי משתתפי הפסטיבל עצמו. לא פחות מ-200 להקות וריקוד צפויים

ממשלה.

אבל האמפיתיאטרון הוא רק גולת הכותרת של ההיערכות לקראת הפסטיבל. גם בשאר פינות העיר נעשו הכנות קדחניות כי לקלוט את המבקרים הרבים ולהעניק שירותים להנאת האורחים בפסטיבל. בין השאר הוכנו שטחים נרחבים למגרשי חניה שיצטרפו להתמודד עם אלפי כלי רכב שיזרמו מכל פינות הגליל ושאר חלקי הארץ. משטחי דשא גדולים שלא חסרים בכרמיאל, הוכשרו כדי לקלוט את המטיילים הרבים ולאפשר להם לינת לילה

באירועים חגיגיים ומופעים מיוחדים, בסיגנון מופעי הפארק בתל-אביב, או בריכת השולטן בירושלים.

בבניה החלו לפני כשישה חודשים, בעזרת הקרן הקיימת לישראל, כשכל הגורמים הקשורים משקיעים עבודה קשה ורצינית, מעל ומעבר, כדי לעמוד בלוח הזמנים של הפסטיבל. עלות בניית האמפיתיאטרון היא למעלה ממיליון דולר. רוב הכסף הושג מתרומות של מפעלי תעשייה בישראל, מוסדות כמו הסוכנות היהודית ומשרדי

יונתן כרמון, אבן פינה במחול הישראלי. השנה הוא פה במסגרת פסטיבל כרמיאל. למעלה מ־200 אלף איש צפויים להגיע לאירוע הזה, בשבוע האחרון של חודש יוני. כרמון, שאחראי לכל המחשבה היוצרת מאחורי הפסטיבל, לא בטוח שמדובר באוניברסיטה למחול שממנה תצא התורה לשאר חלקי הארץ. "שאנשים יבואו, יהנו מכוריאוגרפיה טובה ויבלו. אם זה גם ישפיע, מה טוב".

מאת: קובי שם טוב

הראש עובד ואתם רוקדים

ונתן כרמון והמחול הישראלי הם צמד מלים שהולכות יחד, או יותר נכון רוקדות יחד כבר הרבה זמן. המושג "להקת כרמון" כבר הפך לנכס צאן ברזל בכל הקשור למחול המקומי ופרץ גם את גבולות הארץ. ממתני כל זה נכון? כמו שאומר כרמון: "לא היתה להקה ראשונה שאיתה עבדתי, אני עוסק במחול וריקוד מאז שבעצם החליטו בארץ שרוצים מחול ישראלי".

כרמון אחראי לכמה ריקודים שבלעדיהם אין הרקדה ראויה לשמה. "שיבלת בשדה", "הרועה הקטנה" ו"ימין ושמאל", הם רק קצה קיפן של דוגמאות. מכאן החל הכל ומכאן קיבלו גם יוצרים אחרים

את ההשראה לריקודי העם שלהם. אבל את היסודות הניח כרמון, שאומר: "יש מי שיוצרים משפטי מחול שהתחילו עם דילוג, או צעד תימני וכל מי שיוצר היום מרכיב את היצירה שלו מהאלמנטים האלה. כבר זמן רב שאני עוקב אחר מה שקורה בארץ ואין כמעט מי שיחדש ויביא אלמנטים שונים. אני ניסתי להביא את הרטט, הקפיצה וקצת לשנות, אבל עדיין אני מקווה שבפסטיבל כרמיאל הקרוב נראה כמה דברים שונים".

כרמון אומר שהוא לא רואה הבדל, אבל בעצם מדובר באלמנטים כמעט זהים למה שהוא עצמו יוצר. גם על כך יש לו מה להגיד: "ההשפעה היתה כל הזמן. עד היום אפשר לומר שמעתיקים, אבל מעתיקים זו לא המלה הנכונה. אותם אנשים שאצלם אני רואה משפטים שלמים שחיברתי, משוכנעים שהם יצרו זאת בעצמם. אני מאמין להם מכיוון שאני משוכנע, כמוהם, שכך הם מרגישים. זו ההוכחה הטובה ביותר שיש לנו פה מחול ישראלי עם יסודות בריאים. הם משתמשים בחומר שקיים וזה טוב".

תקופת ראשית עבודתו של כרמון היא אי שם ב־1944. אז הונחו היסודות לכל מה שקיים היום בארץ ועונה להגדרה מחול ישראלי. כרמון: "במסגרת פסטיבל כרמיאל תהיה תערוכה בה יצוינו עשרה ממיסדי המחול הישראלי בתקופות השונות. אבל אפשר לומר שהמשוגעת האמיתית לדבר היתה בעצם גורת קדמון. היא זו שאמרה שצריך פה מחול ישראלי".

אמרו פסטיבל כרמיאל והגענו כדיוק לנקודה. לפחות מחצית מימות השנה מבלה יונתן כרמון בפריז, צרפת. השנה, בגלל פסטיבל כרמיאל, הוא ישה בארץ למעלה מהרגיל. הפסטיבל ייערך בכרמיאל בשבוע האחרון של יוני. 10 שנים בערך מנסים יוזמי הרעיון לשכנע את כרמון ליטול על עצמו את אירגון האירוע. התנאי שלו היה שתהיה במקום תשתית מתאימה לקליטת ההמונים שיבואו ליהנות מהפנינג ברמה הזו.

מדובר בשלושה ימים של מחול ישראלי על כל צורותיו כשכרמיאל כולה, על כל פינות החמד שלה, תקלוט את המוני הלהקות המשתתפים והצופים שיגיעו מכל רחבי הארץ וגם מחו"ל. כרמון: "ניסתי לומר להם שיחשבו מה יכול להיות אם 200 אלף איש ירצו פתאום לשתות מים, או לעשות פיפי. האם הישוב יכול לעמוד בזה? שאלתי אם יש אמפיתיאטרון רציני, ענו לי שיש גבעת חול ונסתדר. לכן לא הסכמתי כל אותם שנים לקחת על עצמי אירוע כזה. השנה, במסגרת חגיגות ה־40, כנראה שהפשירו כמה שקלים לצורך העניין ובנו תשתית שאגב, תישאר שם ותשרת את המקום גם בעתיד. זו הסיבה שהסכמתי להגיע".

את ריח השדה והאדמה שמעט חסר בו.

לחלק מהאירועים, המרכזיים שבהם, יעלה כרטיס הכניסה 10 שקלים, לשאר האירועים יסתפקו המארגנים במחיר סמלי של 5 שקלים, מסיבה אחת: לקבל פיקוח על כמות האנשים שתמלא כל אולם, ולמנוע צפיפות. סביר להניח שהדנאות מסוימות, או הופעה של להקה מיוחדת תמשוך יותר קהל, כניסה חינם יכולה רק לגרום לאי סדר והפרעות.

בהופעות הגדולות יקבעו מחירים גבוהים יותר.

המשך בעמ' 44

בהנחייתם של בעלי מקצוע בנושא. 4 במוקדים בכרמיאל יתקיימו הרקדות בלתי פוסקות בכל שעות היום. בארץ רשומים כ-1200 מרקידים, כך שלא תהיה בעיה להפעיל את המוקדים הללו כל הזמן. בפניו אחרות ירוכזו חבורות שונות שיציגו קטעי הווי ופולקלור משפחתיים של העדה. לרשותם הועמדו האמצעים שביקשו, אוהלים, שטיחים, תלבושות, מקומות להדלקת אש וכדומה. במקביל יתקיימו תחרויות בנושאי תלבושות, שזה פרויקט של שוקר, בצלאל ואופנאים אחרים, ויערכו תחרויות מוזיקה וריקוד. הללו יעסיקו את מבקרי

הפסטיבל בכל

שעות היום.

בסיום כל יום, בערב,

יתקיים מופע מרכזי באמפיתיאטרון המרכזי, המכיל כאמור 24 אלף מקומות.

שלושה קיבוצים הוזמנו במיוחד כדי להציג את חגי ישראל השונים. הקיבוצים: גן שמואל, עין חרוד ורמת יוחנן, יקבלו כל אחד שטח שדה, בו ישחזרו את מסכת החג, כפי שנחגגת במשק. הם יביאו איתם טרקטורים מהקיבוצים, את ילדי המשק, ויתרכזו בשלושה חגים עיקריים: שבועות, סוכות ופסח. כרמון: "הם בעצם יביאו לפסטיבל

שנשארו על הבמה אפילו 20 דקות. הפעם זו מתכונת קשוחה יותר ומתאימה ממש לפסטיבל ולתחרות".

בוועדה שבחרה את הלהקות היו נציגים של כמעט כל מוסדות התרבות בארץ. כולל משרד החינוך והתרבות, משרד התיירות ועוד גורמים. בוועדה הסופית היו רק חמישה חברים, שנבחרו מתוך כלל הצוות. אגב, המפיק של כל האירוע כולו, כל שלושת הימים בכרמיאל, הוא יוסי טלגן, שהוא מומחה לעניין כיוון שהוא מארגן בכל שנה את פסטיבל ירושלים. בנוסף לו ישנם עוד 16 מפיקי מישנה, שאחראים כל אחד על שורה של אירועים אחרים שיתקיימו במקביל בכרמיאל, במהלך שלושת ימי הפסטיבל.

אך ככל שמופע זה יהיה מרשים, הרי מדובר רק בערב הסיום. לפניו מחכה למי שיגיע לכרמיאל חוויה בת שלושה ימים. הישוב כולו ירקוד לקצב הפסטיבל. בנוסף ל-20 הלהקות, ישתתפו כמעט כל ה-200 שנבחנו. או במילים אחרות, כמעט כל מי שרצה להופיע ולהשתתף בפסטיבל קיבל את אישור הוועדה המארגנת. בשבעה מקומות בו זמנית, בכל פנינת כרמיאל, תופעה הלהקות המחול בשמך היום. בנוסף לכך יתקיימו סדנאות בנושאים שונים סביב המחול הישראלי,

אחד מאירועי השיא בפסטיבל, בנוסף לטקס הפתיחה רב הרושם, יהיה בערב השלישי, הערב האחרון, בו יתחרו 20 הלהקות מחול מקומיות במתכונת של פסטיבל, בתחרות על המחול בישראלי. אירוע ראשון מסוגו בארץ. לא פחות מ-200 הלהקות נבחנו על ידי הוועדה השופטת, בדרך לתחרות הגמר. מדובר בלהקות מכל גוני הקשת. כאלה של מועצות פועלים, קיבוצים, עיריות, עמותות-ריקוד וכל מי שבעצם מעוניין היה להשתתף. חוץ מלהקות פרטיות. במסגרת הבחינות נסעו חברי הוועדה אפילו עד אילת, כדי לראות את להקת המחול העירונית של העיר.

20 להקות ו-4 דקות

כרמון: "דובר בתחילה על 16 הלהקות שיעלו לשלב הגמר. במהלך הבחינות שעשינו הסתבר שלפחות 30 הלהקות ענו על הדרישות. לבסוף בחרנו 20 הלהקות והן תשתתפנה בערב בסיום. התנאי היה שהריקוד יארץ 4 דקות בלבד, יהיה ממצה וייצג את הסגנון של הלהקה. בעבר עשינו אירוע דומה בדליה, אבל אז אי אפשר היה להגביל את זמן הריקוד של הלהקה. כל אחד רקד כמה שרצה והיו להקות

אנחנו מעצמה עולמית

במחול

מי שחושב שאין לנו מחול ישראלי הוא מזוכיסט. המחול הישראלי קיים מאז שהלוצים הגיעו לכאן והחליטו שהם רוצים לרקוד. אנחנו מתלבשים אחרת, מתנועעים אחרת וצועקים אחרת. זה המחול הישראלי.

מד המלים ריקודיים, שכולנו מעלים על השפ' תיים בתדירות של צעד הורה, לא כל כך נראה ליונתן כרמון כשהוא בא להכניס את כל מה שקרוי מחול ישראלי אל מתחת לגג של הגדרה אחת. ההגדרה של כרמון היא: "מחול ישראלי". כך הוא קורא לכל מה שאנחנו מכנים ריקודי עם, וזה לא כולל שום באלט, ג'אז, או כל צורת ריקוד אחרת, שאינה ריקוד עם, יש לו גם הסבר: "המחול הישראלי זה אנחנו. אלה הדברים הפשוטים והעממיים שאנחנו עושים יום יום. אי אפשר לקרוא לבלאט, או לג', מחול ישראלי ולדברים שאנחנו

עושים לקרוא ריקודי עם. בעצם, אין דבר כזה שנקרא ריקודי עם. יש מחול ישראלי. בארץ זה מושג שעדיין לא קיים, אבל כשלהקות שלנו מגיעות לחו"ל הן עמדות על כך שמה שהן מציגות ייקרא מחול ישראלי". כרמון מקנא בלהט למחול הישראלי. הוא תומך את טיעונו בפרקי הסטוריה והווי כדי להוכיח שמדובר במחול ישראלי מקורי שנוגד ומת' קיים בארץ ישראל. "מה זה בעצם מחול ישראלי?" הוא משיך, "זה ריקוד שבא לשקף את התרבות והה' ווי בארץ ישראל. אנחנו מתלבשים אחרת, מתנועעים אחרת וצועקים אחרת. לכן גם מה שאנו מייצרים בריקוד חייב להיות בעל אופי שונה וכמובן, בלעדי לנו".

יש לו גם תשובה לטענה כאילו המחול הישראלי הינו שעטנו של אוסף התרבויות שהובאו לכאן על ידי העולים מהארצות השונות. כרמון: "ריקוד ישראלי לא יוצרים ב-40 שנה. יש השפעות, כי השפעות יש אצל כולם, אצל כל העמים. אבל צריך לזכור שבשנים שהגיעו לכאן לארץ ראשוני האנשים, הם הרגישו צורך לרקוד. הם שרו ורצו להתנועע. אף אחד לא לימד אותם. התורה היא לא ריקוד עם של אף מדינה. אין ריקוד כזה בכל אירופה, החברה הללו הרגישו צורך לאחוז ידיים הם היו יחד. הם חשו שזה צריך להיות במעגל. כל זה קורה לבד". יש לו גם קודיו שימחיש לכל

הספקנים שמה שאנו עושים בארץ זה שלנו ולא נלקח מאף מקום. ב-1955 הגיעה לארץ מפולין להקת "שלוסק". עשינו ערב משותף ובסיום המופע, במחווה לפולין, רקדנו עבורם את "מזורקה". אתם יודעים מה קרה? הם באו אלינו וביקשו שלמד אותם את הריקוד היפה הזה, זה מראה יותר מכל, שמה שאנו עושים כאן שייך לנו.

"התאוריה של גרטרוד קראוס, הכה' נת הגדולה של הריקוד מאו ומתמיה, אמרת שאין שום פנטז או סוד. אפשר להזיז את הרגל קדימה, אחרי זה או הצידה. הו, אי אפשר לעשות צמה או פלוטר עם הרגליים. אלה הצעדים בכל העולם והמבדיל הוא רק מה שמאפיין כל תרבות ותרבות.

קח לדוגמא תימני, שרוקד נמוך ורוסי, שרוקד קואצ'וק, גם כן נמוך. שניהם מפעילים אותם שרירים. מישו יעו להגיד שזה דומה? הרי ישריבדילומי התימני ומי הרוסי".

את דבריו אלה של כרמון מחזקים בעיקר הרשמים שמביאות להקות המחול הישראליות שיוצאות לחו"ל. מספר כרמון: "כשאנחנו נמצאים בהופעות באירופה, הרי תמיד זהו את הלהקה הישראלית. אם זה לפי הפוסטר, שכל כולו בסה"כ צללית של זוג רוקד, או לפי צורת הבגד, או הריקמה שעל הבד, שלא לדבר על התנועות והריקודים עצמם. מדובר

במאפיינים שאין לאף מדינה אחרת. אלה ההוכחות הטובות ביותר שיש לנו מחול עממי ישראלי, למרות שישנם כאלה, בעיקר פה בארץ, שאומרים שלא. מי שחשב שאין לנו מחול ישראלי הוא מזוכיסט.

"כשאני נמצא בצרפת ורואה אנשים הולכים בשאנאליזה, אני יודע להבחין רק על פי ההליכה מי מהם ישראלי, או זה סימן שיש לנו בכל זאת תנועות גוף שמאפיינות רק אותנו, על אחת כמה וכמה שזה קורה בריקוד".

ושורת המחץ של יונתן כרמון ממחי' שה בדיוק את מה שהוא חושב על המחול הישראלי והחשיבות שמייח' סים לו הרוקדים עצמם: "לדעתי אנחנו מעצמה עולמית במחול. איפה עוד בעולם יש ערים בהן אתה יכול ערב ערב, במהלך כל השבוע למצוא לעצמך מקום בו יש עשרות אנשים הרוקדים ריקודי עם. בכל בית עם, או אולם ספורט פנוי, מיד ארגנים הרקדות והן מלאות משתתפים. זו תופעה שאין לה שום תקדים באף מקום בעולם, כולל ערים גדולות באירופה וארה"ב, ואני יודע מה אני מדבר הייתי שם".

נסיכה בכרמיאל

מאת: אבי ברקוביץ

ריקוד קשה מאוד מבחינה פיזית. פלמנקו זה לא משהו שנולדים איתו, זהו ריקוד שמצריך שעות של חזרות וכל תנועה שנראית על הבמה כאילו שהיא באה באופן טבעי, נרכשת בעבודה קשה.

דליה לא הביאה את הפלמנקו לארץ לפני כ-20 שנה, הקהל התלהב אבל לא היה קל. קשה להתקיים בישראל מפלמנקו ודליה נאלצה להשקיע הרבה הן מכוחה והן מכספה כדי לפתח את מעמד הפלמנקו בארץ. הקהל שמגייע להופעות הוא מגוון ביותר, צעירים ומבוגרים מכל העדות. דליה פתחה גם ביה"ס לריקוד פלמנקו, יש בו גם נשים וגם גברים, הפלמנקו הוא ריקוד שמאפשר לגבר להישאר גברי בתנועות שלו, אפילו מאצ'ו.

על דרך עבודתה היא מספרת שיש בה מידה רבה של אימפרוביזציה, כמו בג'אז, בתוך המסגרת של ריקוד ספציפי, בכל פעם שהיא רוקדת אותו היא בונה אותו מחדש. גם הנגן המלווה אותה, בתוך המיסגרת הנתונה של הקצב מאלתר את המנגינה, הרגלים הם כלי ההקשה העיקרי (ממש כמו בשבטים הפרימיטיביים או אצל היהודים עם הפעמונים ברגליים). לנעלים סוליות מיוחדות ויש שלוש צורות הקשה הרגל, פְּאָקוֹן – עם העקב, וגוֹלְפָה – עם כל כף הרגל.

דליה לא מרבה לספר על חייה האישיים, לא מבלה הרבה, לא רוקדת בדיסקוטקים, ולא במסיבות. יש לה בת ובן, הבת סיימה ללמוד מחול מודרני וכוראוגרפיה באוניברסיטת ברקלי, והבן מוזיקאי, מתופף בלהקת פופ. שניהם מעריצים נלהבים של אמם, הבת לא מחמיצה אף חזרה ואף הופעה.

בעבר הופיעה דליה לאו עם מרטין ורג, אח"כ הופיעה עם להקת צוענים שהאמרגנית מרים עציוני הביאה ארצה מאנדלוסיה, יחדיו העלו מופע המשך בעמ' 44

והוא הגיע לספרד בימי הביניים. המורים הם שהביאו אותו איתם לספרד והצוענים בדרום ספרד אימצו אותו והעבירו אותו מדור לדור וכך הוא נקלט והיכה שורשים עד שכבש את כל ספרד.

בתחילה היה הפלמנקו ריקוד שמופיעים איתו בבתי קפה, הגברים היו רוקדים והנשים היו מלוות במחייאות כף ותנועות ידיים לקישוט. כיום גם נשים רוקדות באופן מושלם והן משתמשות גם בקסטיניטות. הפלמנקו הושפע מאוד מן המחול הספרדי הקלאסי וגם ממחולות העם חדרו אליו צעדים ותנועות.

השירים המלווים את הפלמנקו ומהווים חלק בלתי נפרד ממנו, עוסקים בחיים בצורה ארצית ומציאותית ויחד עם זאת תופסים אותם באופן מאוד גרנדיוזי.

מצב אחד בתכנים פשוטים מאוד, אהבה, עצב, שמחה ומאידך בעלילות קיצוניות וראוותניות, כמעט מלודרמות.

למי שזוכר את הסרט "אני אוהב אותך כרמף", זהו פלמנקו במיטבו. דליה אהבה מאוד את הסרט, על אנטוניו גאדס (הכוריאוגרף והרקדן הראשי) היא אומרת, שהוא פירסם מאוד את הפלמנקו בכל העולם, אבל אין הרבה להקות פלמנקו ברמה שלו. למעשה גם בספרד הולך הדיסקו וכובש את הנוער, ושוק הפלמנקו הולך ומצטמצם. רוב הפלמנקו בספרד נעשה זול והמוני, הופעות קטנות במועדוני לילה פשוטים, עסק מסחרי מאוד, כדי לשמור על רמה גבוהה של פלמנקו ולהופיע בתאטרון עם להקה גדולה צריך הרבה כסף, מעט מהלהקות הגדולות זוכות לסובסידיות מהשלטונות.

על השאלה: מהם הכישורים הדרושים כדי להיות רקדן או רקדנית פלמנקו?

עונה דליה: "חוש קצב והרבה עבודה קשה ואימונים מפרכים, פלמנקו הוא

דליה לאו, ילידת ת"א, דור חמישי בארץ, נצר למשפחה ממוצא ספרדי, מאלו שבנו את ת"א הקטנה. רוקדת פלמנקו כבר יותר מ-20 שנה, למדה אצל בכירי המורים בספרד: מרטין וורגס, רוטה בורן וסירו, שהוא המורה והכוריאוגרף שלה. עד היום הם נפגשים כמה פעמים בשנה, או שהוא בא לישראל או שהיא נוסעת לבקר אותו בספרד.

כמו נסיכה, בקול נעים ותנועות אצילות, דליה מספרת מהו פלמנקו. פלמנקו הם סגנונות מחול ושירה מאזור אנדלוסיה שבספרד. לפלמנקו קשר מפתיע ליהדות מפני שהוא הושפע מאוד ממוזיקה חסידית, כמו כן מקורו גם במוזיקה ערבית

דליה לאו, כל תנועה, אפילו הקטנה ביותר, נרכשת בעבודה קשה.

200,000 רוקדים זה כ"ח פרסום ב"רוקדים" אי אפשר לשכוח!!!

סמבה כמו בברזיל

סטודנטים תפרנים, מלצרות נהגי משאיות לצד בעלי חברות מליונרים, שופטים, עורכי דין, מדענים רופאים, אדריכלים ואמנים. בסמבה כל מתופף תלוי במשנהו, כל רקדן תלוי בקצב הסוללה וזמרת הלהקה חייבת להיות מתואמת לחלוטין עם כל מרכיבי בית-הספר. סמבה פירושה גם שיתוף פעולה, סובלנות, פתיחות, הארמוניה והרבה חושניות. מה עוד צריך הבן-אדם?

**"לעשות סמבה
זה לבנות משמחה
ולחייך בגעגועים
בתוך המנגינה..."
"נאול רוזה"
"צורת תפילה"
1933**

ניתן להקים תוגים וסדנאות של בית-הספר לסמבה במתנ"ס, מועדונים, בתי-ספר אוניברסיטאות וכו'. קבוצה כזו של 20-30 איש לפחות תוכל גם להצטרף כנציגת המוסד שלה לתהלוכות שמארגן ביה"ס לסמבה בפורים ובמועדים אחרים.

ביה"ס לסמבה ת"א-יפו פועל בימים א' ור' בין השעות 19.00-22.00 (ולסרוגין גם בשבתות אחה"צ) ב"מרכז הנוער למוסיקה" בפארק מאחורי איצטדיון בלומפילד ביפו, טל. 03-828393. פרטים נוספים ניתן לקבל גם אצל מנהלו האמנותי של ביה"ס ומפיקו - דורון קלינגהופר, טל. 03-224072

**ביה"ס לסמבה ת"א - יפו בלהט
תהלוכת הטרומ בכורה במדרחוב
נחלת-בנימין 4.3.1988. טאטי עם
הפאנצ'ירו מלונה את נושאת דגל
ביה"ס רחל שלישיה פאוליניהו.**

ברזילאי בעל 4 מייתרים, יוצרת את הליווי ההארמוני של השירה אותה מלמדים במסגרת להקת ביה"ס. כמורכב מפיקים בבית-הספר תלבשו, תפאורות ותהלוכות הבאים כולם לתאר את תוכן "סמבת הסיפור", הוא השיר המהווה את הבסיס המוסיקלי - כוריאוגרפי - עיצובי של עבודת ביה"ס.

הסמבה כבר עברה מומן את שלב האופנה בישראל, והפכה לערך תרבותי מקומי כפי שקרה בהרבה ארצות אחרות. אולי בגלל שהסמבה משקפת את אמנות-החיים ופילוסופיית-ההשרדות שהביאו איתם העבדים האפריקניים לתרבות המערבית, אליה הושלכו בעל כורחם - אנו מזדהים איתה. כל מי מאיתנו שנחשף אי פעם למוסיקה ולריקוד הסמבה החושניים יודע עד כמה קשה להשאר אדיש. כמו שאמר דוריבאל קאיימי המלחין הברזילאי הדגול: "מי שלא אוהב סמבה, איש טוב הוא לא; או שראשו דפוק או שרגליו חולות..."

סמבה ווקדים בני 8 עד 80 ללא הבדל דת, גזע, מין ומעמד כלכלי-חברתי. בביה"ס לסמבה של תל-אביב ניתן למצוא חיילים,

ביה"ס לסמבה ת"א-יפו הקום ע"י עיריית תל-אביב-יפו במתכונת בתי-הספר לסמבה הברזילאיים ובדומה לאלו שהוקמו בשנים האחרונות בלונדון, קופנהגן, טוקיו צרפת וארה"ב.

מהי הסמבה? הרבה יותר מריקוד אפרו-ברזילאי בעל קצב מהפנט, זהו הווי חיים של יצירה עממית קולקטיבית.

מהו בית-ספר לסמבה? זהו למעשה מועדון חברתי-מוסיקלי-יצירתי המעלה על מסלול האספלט של כרך אלפי מחוללים ב"אופרת סמבה" הנעה לפי כללים ותקנות הנשמרים בקפדנות זה עשרות שנים

בבית-הספר לסמבה של תל-אביב מלמדים מורים ברזילאיים ריקודי סמבה, פורו, פריבו, מאשה גאפיריה וכן תיפוף והקשה על סורדו, ריפיניק, טארול, קוקה, פאנדיירו, טאמבורין, רקו רקו אגונו וגאנוה - כלי הקשה אוטנטיים שיובאו במיוחד מברזיל שבהקשתם המשולבת יוצרים את מקצב הסמבה היחודי. נגינת הקאבאקניו, כלי מיתר

"רוקדים" המגזין לריקודי עם ומחול 39

הסינרמה, מתערבבים בין הרוקדים ומקנים הרגשת ביטחון לכל הנוכח. חים. הללו גם מגלים נאמנות לתפקידם. זה שבכניסה, למשל, לא הרשה לי להיכנס פנימה, עד שלא הכחתי לו שהבליטה בכיס מבנסי היא של צרור מפתחות ולא חלילה איזה כלי משחית.

הכניסה לאולם הריקודים מכה ישר באוזן. הווליום גבוה מאוד, אם כי בהתאם למקובל במקומות כאלה. הרפרטואר מורכב מדיסקו עכנני, גל חדש, רגאי, רוק כאסח והיה אפילו שיר מזרחי של להקת החו"ל. מבחינת מצבצעים, הרי שרוב המוזיקה שייכת לשלישיית היוצרים הבריטים: סטוק, אייטקין ורוטרמן, בביצועם של ריק אסלי, סיניטה, קיילי מינוג ובבנרמה.

את הערב מנחה בתחילתו תקליטן חובב, שמשמיע את השירים ברצף אחד. רק מאוחר יותר לוקח את ההנהיגה תקליטן מיקצועי יותר, המשלב בין השירים גם דברי קישור, מוסר ד"שים ועושה כמיטב יכולתו כדי לגוון את הרקע הקולי. בסביבות שתיים אחר חצות משתלט הגל החדש על רחבת הריקודים. אגב, המוזיקה כולה נשמעת מצויין דרך מערכת רמקולים משובחת. ממוצע הגיל של הנוכחים בערב בו ביקרנו, שיש, נע סביב גיל השמינית. היו גם כמה חיילים והיו גם כאלה שגילם לא עולה על 13. זהו הערב הצעיר ביותר. הקהל הסולידי יותר, של סביבות גיל ה-25 מופיע בדרך כלל בימי חמישי.

גם בר המשקאות הוא מגוון ומאפשר התרענות לרוקדים העייפים והצמאי. אים. ההיצע כולל משקאות אלכוהוריים רבים, החל מקוקטיילים מורכבים ועד בירה תוצרת הארץ. השירות אדיב ומחירי המשקאות סבירים. למי שמרגיש רעב יש אפשרות להירגע עם המבורגר, צ'יפס, נקניקיות וסנדוויצ'ים. בלובי יש גם חנות לדברי מתיקה, סיגריות ומלתחה להפקדת מעילים וחפצים אחרים. גם השירותים במקום הם נקיים במידה סבירה, שלא כמו בהרבה מקומות ציבוריים אחרים.

עיצוב הפנים של הסינרמה בהחלט ראוי לציון. את רחבת הריקודים מקיף יציע ענק בו שני מפלסים, מצופה שטיח המאפשר היורקות עם משקה או סיגריה. הרחבה עצמה גדולה מאוד עושה מעץ שכבר בהחלט לט זקוק לליטוש נוסף ומהתקרה משתלשלת מערכת מורכבת ואידיה של אמצעי תאורה משוכללים. כולל שני מסכי וידאו גדולים שלעיתים מקרינים בו זמנית את הקליפים של הלהיטים מרחבת הריקודים. גודלו של המקום גורם לאבדן תחושת האינטימיות. המאפיין דיסקוטקים רבים, אך בזאת היחוד של הסינרמה. עזבונו את המקום רק סמוך לארבע לפנות בוקר. בחוץ חיכו מוניות רבות, לשרת את הקהל המתפור. הנהלת הסינרמה מצידה, מבטיחה הסעות הלך ושוב לאיזורים שונים בגוש דן.

ע
רב אחד ביקשנו לנו, חבורה של תל-אביבים מצויים, לצאת לבלות. בחרנו לשיר בב נפשנו על רחבת ריקודים דחושה, מוארת באור דיסקוטקים, באחד ממקומות הבלוי היותר הומים, ומן הסתם גם היותר פופולארים בעיר – הסינרמה, השוכנת אחר כבוד בדרך יגאל אלון, סמוך לאיצטדיון הכדור-סל ובצמוד לאיזור המוסכים וחנויות חלקי הרכב.

הגענו ממונעים כהלכה, ואת פנינו קידמו שלושה מגרשי חניה גדולים. זה של היכל הספורט, המגרש של ההיפר-שוק ומגרש החניה של הסינרמה. 3 שקלים לזמן בלתי מוגבל. בכניסה כבר התגודדו חברות צעירים, במיטב אופנת הלבוש האחרונה, כולל שיער המשוח לתפארת בגיל 20 ש"ח, המחיר ליום שיש ונאחזו בדרך פנימה. בדרך, כיוון שיש לעבור קודם כל מספר מחסומים של אנשי ביטחון, המסננים את הלחץ על שערי הכניסה.

אנשי הביטחון הללו, כפי שהסתבר לנו מאוחר יותר, מפורים בכל רחבי

מאת: עדי ליבנה

ביקורת

דחוס, הומה, בטוח

וגם מהנה –

סינרמה

סטפס

כתב: אבי מילר

ברנדה בפלינו - לכל מקום למען הסטפס

בחופשת הפסח היה לנו הכבוד לארח בארץ את הכהונת הגדולה של הסטפס המודרני - ברנדה בפלינו, אשר הצליחה להעניק לכלל תלמידיה בתקופה קצרה מקצת מהעושר העצום של סגנונה המיוחד.

ברנדה, בת החמישים, אשר למדה בימי חייה אצל כל ה"מסטרים" של הסטפס המודרני, משלבת בסיגנונה מקצבים שונים החל מהריתמוס הפשוט, עבור דרך סגנון אפרוקובו, סטפס על מוסיקה קלאסית ובעיקר סטפס אילתורי המנוגן לצד תזמורת ג'אז. בארץ למדה ברנדה בשתי רמות: ביניים ומתקדמת. ההשתתפות בקבוצות היתה מקסימלית ושמונים התלמידים חוו תוויה שהיא ראשונית בארץ בתחום זה.

כשנשאלה ברנדה בפלינו בתחילת הפסטיבל ע"י כתבת אחד העיתונים מה מביא אותה מניו יורק, שהיא מרכז סטפס עולמי, ללמד בארץ קטנה כשארץ, היא אמרה שתהיה מוכנה לנסוע לכל מקום בעולם בשביל לקדם את הענף. בסוף הפסטיבל אמרה שאת קבוצת המתקדמים היא לימדה ברמה מיקצועית וכן שהרמה איננה נופלת מרמת המתקדמים בכל מקום בעולם.

את הפסטיבל חתם מופע סטפס שכלל את צביה ברומר, מאיר אלוני, נטלי פרוז, להקת הניצחון של מר בלקוול מדימונה, זוהרה אהרונ, טל שני ואבי מילר וכמובן ברנדה בפלינו - כולם מורים לסטפס, כשהם מלווים ע"י דני גוטפריד - פסנתר, אלי מגן - בס ואהרלה קמינסקי - תופים. המופע הצטיין בכך שהמורים יכלו להראות לקהל שגדש את

האולם, את מגוון הסיגנונות הרחב הקיים בארץ.

שני ארועים ראויים לציון במשך המופע: מורי הסטפס החליטו במחווה מיוחד להעניק ליעקב קלוסקי מגן הערכה על תרומתו הרבה לענף הסטפס. במשך שנים רבות היה קלוסקי המורה היחיד שלימד בישראל. המאורע השני אירע בסוף המופע כאשר עשרות תלמידים עלו לבמה והיצטרפו למוריהם בקטע מסורתי שנקרא "שים שאם". היה זה רגע מרשים ומרגש שכן הוא הוכיח את הכמות והאיכות של רקדני הסטפס בישראל.

הפסטיבל הווה אות לפתיחת ארועים רבים בתחום הסטפס - חלקם לרקדני סטפס בלבד וחלקם לקהל הרחב. הפעילויות המותכנות בעתיד יפורסמו באופן סדיר בעיתון "רוקדים" וכן ב"מכתב מידע" אשר יופץ בין רוקדי הסטפס בבתי הספר השונים.

הארוע הראשון התקיים ביום ב' ה'16 במאי, כשעשרות רקדנים הצטופפו על אף החום הכבד ב"מרכז לריקודי סטפס" לשיעור פתוח עם מר בלקוול מדימונה אשר סיפר, החגים ולימד את הנוכחים מעט מהחוויות שעברו עליו כילד כושי בארצות-הברית וכן על הדרך שבה הוא מלמד את הילדים בדימונה.

בלקוול הדגיש לאורך כל השיעור את החשיבות של הקצב באומרו: "לוינטילטור יש קצב, ללב יש קצב ולאדם יש קצב. כשאתה אוכל, מדבר ונושם אתה עושה את זה בקצב. אתה מסוגל לזהות רקדן סטפס כשהוא ניכנס לחדר רק לפי קצב הליכתו". בלקוול, שסיגנונו חפשי, הדגים צעדים בסיסיים תוך שהוא נעזר בכפות ידיו כדי להקיש על גופו למתן קצב והפיק צלילים רבים מרגליו, כאשר הנקישות היו נמוכות מאוד, וכמעט לא ניתן היה לראות מתי הוא מרים את כפות רגליו.

ארוע נוסף שיערך רק בפסח 1989, אולם ההכנות אליו החלו בימים אלו הוא התחרות הארצית הראשונה לרקדני סטפס. במסגרת התחרות יתמודדו תלמידים מכל חלקי הארץ על המקומות הראשונים כאשר הנושא העיקרי שיבחן הוא יכולת האלתור, והפרס הנכסף לזוכה במקום הראשון יהיה כרטיס טיסה לפסטיבל סטפס בינלאומי בקיץ 1989! אין ספק שהתחרות תוסיף התלהבות רבה בקרב הרוקדים.

הארוע האחרון לפני גירת הקיץ יהיה JAM SATION, שיערך בתחילת יוני במועדון "סטפס" ביפו - שנתן חסותו לארוע. "ג'ם סשן" משמעו מסיבת אילתור שבמהלכה יוכלו כל הנוכחים לרקוד ולאחר לצלילי תזמורת ג'אז. הכוונה היא לאפשר לרוקדים מכל קצוות הארץ להיפגש במסיבה בלתי מחייבת ולקלוט סגנונות וצעדים האחד מהשני - בדיוק כפי שזה קורה בערב מחולות עם.

ובכן צפויה לנו פעילות ענפה בתחום הסטפס בעתיד הקרוב.

הפעילות הזו תלויה אך ורק בנכונות, ברצון ובדמיון של רוקדי הסטפס בישראל.

להקת המחול העירונית שדרות בהדרכתו של שלמה ממן.

בלהקה 32 רקדנים ורקדניות עם תוכנית של 40 דקות

להקה הופיעה בפסטיבל ברבלין ובכנסי מחול ברחבי הארץ.

להקה ממומנת ע"י המועצה המקומית שדרות ומופעלת ע"י המתנ"ס.

ונשאר לגור בארץ), עיבד את המוזיקה לכלים המודרניים. המופע יהיה על טהרת הפלמנקו, ללא ריקודים ספרדיים קלאסיים, בעיבודים מודרניים מיוחדים לדליה. בתוכנית שלושה מחולות; הראשון – "גואח'ינס" – ריקוד בליווי מניפה, מושפע ממוזיקה קובנית (הועבר לספרד ע"י הספרדים שכבשו את דרום אמריקה).

השני – "טינטוס" – ריקוד נשמה. בנוי על סיפור בשירה, שהפך בהמשך לריקוד שנקרא טנגוס (בלי קשר לטנגו).

והשלישי – "אלג'ריס" – שפירושו שמחה, ריקוד קצבי ועליו.

המופע כולו יהיה בעל מוזיקה קצבית וקליטה שכל אחד יוכל ליהנות ממנה. אחרי פסטיבל כרמיאל הופיע דליה בפסטיבל יפו על במה מיוחדת על רקע בתפאורה הטבעית של העיר העתיקה.

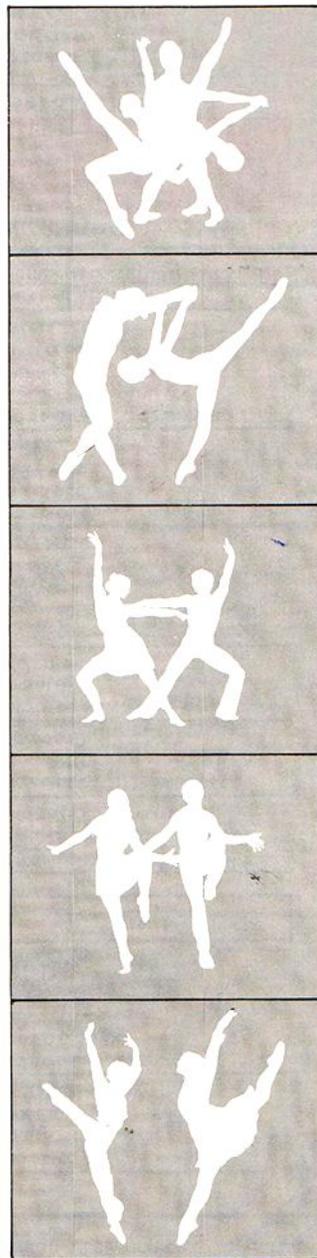
דליה מספקת על תוכניות לעתיד הקרוב, להעלות מופע חדש ולעבור לת"א שם תיפתח סטודיו חדש לריקוד פלמנקו.

ז'ינט אורדמן
המשך מע"מ 12

אבל בסך הכל יצרה בתדור, בהנהגתה של ז'ינט, פינת חמד אמנותית, מן היפות ביותר בארץ.

בתדור מישירה מבט לעשרים השנים הבאות. מי שמכיר את ז'ינט אורדמן יודע, שהיא לא תוותר על דרישותיה בתחום האמנותי. אני מאמין, שהיא עדיין רואה את בתדור כגוף אמנותי חי ונושם, גוף שנמצא בהתהוות בלתי פוסקת לקראת אתגרים נוספים, גוף שרוצה ויכול להתבטא בשפת התנועה לקראת אתגרים חדשים.

המחול לובש צורה ופושט צורה, אך סיפורה של ז'ינט ממשיך הלאה ועוד ייכתבו בו פרקים רבים.

כל אותם שלא הצליחו להשיג כרטיסים לערב הפתיחה, יוכלו להשתתף בהרקדה המונית שתיערך במקביל במקום אחר בכרמיאל. בכלל, בכל ערב תהיה הרקדה ראשית גדולה, בנוסף לשאר ההרקדות שיהיו במשך היום.

לפסטיבל עצמו מוזמנות גם להקות מחו"ל. 20 להקות שונות שיודעות במה מדובר והתבקשו להכין ריקודים שקשורים בנושא ישראל, או היהדות. הלהקות תופענה במסגרת האירועים היומיים וחלקן גם באולמות המרכזיים בהופעות שיערכו בערב. הלהקות הן מקהילות יהודיות, מבוסטון, ניו יורק, לוס אנג'לס, ארגנטינה, ברזיל, ברלין, פריז ועוד. כרמון: "כל הלקות הן על רמה גבוהה. חשוב לטפח קהילות יהודיות שעוסקות במחול ואני מכיר את מרבית הלהקות".

אירוע בסדר גודל כזה, אך טבעי שישאיר את רישומו על המחול בארץ. יונתן כרמון לא מקבל את העניין כמובן מאליה: "זה אמור להיות פסטיבל, וכמה שיותר מוצלח. זו לא אוניברסיטה. אנשים יבואו כדי ליהנות, לא ללמוד. ליהנות מכוריאוגרפיה שיראו על הבמה ומריקוד ותנועה שהם עצמם יבצעו. זה לא נועד כדי ליצור השפעות".

דליה לאו
המשך מע"מ 29

של מוזיקה וריקודים צועניים, ועוד לפני התקופה הצוענית של ירדנה ארזילי אחד השיאים בקריירה שלה היה מופע בשם "טורדו" ("חמש לפנות ערב" של לורקה), עם כוראוגרפיה של סירו, וקריינות של יוסי בנאי, דליה רקדה את תפקיד "המוות", בשנה שעברה הופיעה בפסטיבל שפיים.

החודש, דליה לאו מעלה מופע פלמנקו בפסטיבל כרמיאל קונצרט של מוזיקה ושירה יהודית בשילוב פלמנקו. ילזו אותה: שני זמרים, שני גיטריסטים, חליל צד וכלי הקשה. אחד הגיטריסטים – הגיע מגרנד

יונתן כרמון
המשך מע"מ 27

כרמון: "תתקיימה גם ארבע תערוכות לזכרם של אנשים שלא נמצאים איתנו: גרטורד קראוס, שולמית בתדורי, זאב חבצלת וגורית קדמן".

ונדו ענק של 20 אלף איש

אחת החוויות המרגשות צפויה להתרחש בערב הפתיחה של הפסטיבל, בטקס מרשים באמפיתיאטרון הגדול. האירוע כולו יפתח ברונדו ספונטאני של כל המשתתפים והאורחים יחד. הונדו יירד מכל פינת כרמיאל אל תוך מגרש הכדורגל בישוב. הרמקולים ברחובות יכוונו את הרוקדים אל מרכז ההתרחשות. במגרש עצמו כבר תמתין תזמורת צה"ל בניצוחו של מי אם לא, זיקו גרציאני. 20 להקות המחול שנבחרו ירקוד כולן ריקודי חובה שהכינו במיוחד לפתיחת הפסטיבל ושושנה דמארי תשיר את "אור", שחובו במיוחד לפתיחה החגיגית הזו. במקביל לשירתה של דמארי ירקדו ההמונים ריקוד מיוחד שחובו לשיר. מרקידים מכל רחבי הארץ לימדו את חניכיהם את צעדי הריקוד החדשים, מרבית הנוכחים אמורים להכיר אותו וכולם ירקדו בשורות ומעגלים. לאחר הריקוד ההמוני יעברו הנוכחים אל האמפיתיאטרון, (הפעם יכנסו רק בעלי הכרטיסים, כמובן) שם יתקיים מופע אורקולי מרשים של יונתן כרמון, בנושא המחול הישראלי מתקופת התנ"ך, כפי שמשקף בדמיונו של היוצר, ועד ימינו, כפי שנראה במציאות. גם פה תהיה תזמורת צה"ל, שתלווה את גדולי הזמרים בארץ: יפה ירקוני, יהודית רביץ, שלמה ארצי, אריק לביא, יזהר כהן, רבקה רז ולהקת הגבעתיים. שלוש במות בגודל 52 מטר מרובע הוכנו לערב הפתיחה. המופע כולו ילווה ביוקוקו דינו, קרני לייזר וסילוני מים. שלוש נידות של הטלוויזיה יקליטו אותו.

משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות ולאמנות

המכללה לחנוך – סמינר הקבוצים
המכון לתנועה – ולחנוך גופני

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
הועד הפועל
המרכז לתרבות ולחינוך
המחלקה לתרבות ולאמנות: המדור לריקודי עם

מודיעים על פתיחת ההרשמה לקורס להכשרת מדריכי מדריכים לריקודי עם – שנת תשמ"ט

הקורס יתקיים בימי חמישי בין השעות 13.30 – 18.30 במכון לתנועה ולחנוך גופני בסמינר הקבוצים

מקצועות הלימוד – תנועה יסודית מוזיקה תורת הדרכה כוריאוגרפיה

הרשמה ופרטים נוספים – במרכז השתלמויות בסמינר הקבוצים, אצל חיים שדמון, דרך מרדכי נמיר על יד מלון רמת אביב

טלפון 03-424221 ימי הקבלה – ימים א'ה' 13.00-8.00